

ÚSTAVNÝ SÚD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Hlavná 110, 042 65 Košice 1

P. O. Box E – 35

PREHEAD VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

za obdobie II./2019
Plénum

Nález:

spisová značka	PL. ÚS 21/2014
populárny názov	materiálne jadro ústavy
sudca spravodajca	Peter Brňák
druh konania	konanie o súlade právnych predpisov
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	30.01.2019
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	zákon č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov § 74da zákon č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov § 74db zákon č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov § 74dc zákon č. 185/2002 Z. z. o Súdnej rade Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov § 31 zákon č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov § 69a zákon č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov § 84b zákon č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov § 1 ods. 2 zákon č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov § 69a ods. 2 zákon č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov § 70 ods. 1 písm. d Ústava Slovenskej republiky čl. 1 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 141 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 144 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 145 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 147 ods. 1 zákon č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov § 5 ods. 7 Ústava Slovenskej republiky čl. 141a ods. 9 Ústava Slovenskej republiky čl. 154d ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 154d ods. 2 Ústava Slovenskej republiky čl. 154d ods. 3 zákon č. 185/2002 Z. z. o Súdnej rade Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov § 27ga zákon č. 185/2002 Z. z. o Súdnej rade Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov § 27 h ods. 1 zákon č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov § 34 ods. 1 písm. g

	<p>zákon č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov § 69b</p> <p>zákon č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov § 75 ods. 1 písm. e</p> <p>zákon č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov § 76 ods. 1 písm. e</p>
analytická právna veta	<p>Ústavný súd Slovenskej republiky má právomoc preskúmať aj súlad ústavných zákonov s implicitným materiálnym jadrom Ústavy Slovenskej republiky, v ktorom je zakotvený a chránený charakter Slovenskej republiky ako demokratického a právneho štátu.</p>
skutkový stav a základné fakty	<p>Predmetom prieskumu Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) boli podľa pôvodného návrhu na začatie konania ustanovenia viacerých zákonov, ktoré upravovali povinnosť sudcov a kandidátov na funkciu sudcu podrobiť sa prevereniu predpokladov sudcovskej spôsobilosti (ďalej len „previerka“). Dôvodom protiústavnosti bola skutočnosť, že podklady pre rozhodnutie Súdnej rady Slovenskej republiky (ďalej len „Súdna rada“) o previerkach mal zabezpečovať Národný bezpečnostný úrad (ďalej len „NBÚ“), ktorý je orgánom moci výkonnej. Následkom negatívneho výsledku previerky potom bolo odvolanie z funkcie sudcu, resp. nenavrhnutie kandidáta na funkciu sudcu zo strany Súdnej rady. Táto úprava podľa navrhovateľky narušala princíp materiálneho právneho štátu, princíp delby moci a nezávislosti súdnej moci a princíp menovania sudcov bez časového obmedzenia. Okrem toho vo vzťahu k sudcom, ktorí boli do funkcie menovaní pred prijatím napadnutej právnej úpravy, bol podľa navrhovateľky porušený aj princíp zákazu retroaktivity.</p> <p>Pôvodný návrh neskôr navrhovateľka rozšírila aj o preskúmanie súladu čl. 154d ods. 1 až 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) s čl. 1 ods. 1, čl. 141 ods. 1, čl. 145 ods. 1 ústavy, keďže napadnutý článok ústavy výslovne upravoval previerky aj vo vzťahu k sudcom menovaným do funkcie pred prijatím dotknutej právnej úpravy.</p>
z odôvodnenia	<p>K rozsahu prieskumu</p> <p>Ústavný súd sa stručne vyjadril k zmene návrhu na začatie konania a odkázal na doterajšiu prax, ktorá rozšírenie návrhu pripúšťala. Okrem toho však poukázal aj na ust. § 40 vtedajšieho zákona o ústavnom súde (zák. č. 38/1993 Z.z., zrušený a nahradený zák. č. 314/2018 Z.z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky), v zmysle ktorého ústavný súd mohol preskúmať ústavnosť aj ďalších ako v návrhu namietaných právnych predpisov, ak tieto predpisy s pôvodne namietanými predpismi súviseli. V tejto súvislosti konštatoval, že rovnaké výhrady, aké boli v návrhu vznesené voči dotknutej legislatíve, sa týkali aj čl. 141a ods. 9 ústavy, v zmysle ktorého Súdna rada prijíma stanovisko veci previerok na základe podkladov „štátneho orgánu plniaceho úlohy ochrany utajovaných skutočností“. Keďže týmto orgánom je podľa právneho poriadku NBÚ, bolo potrebné z pohľadu argumentov týkajúcich sa porušenia čl. 1 ods. 1, čl. 141 ods. 1, čl. 145 ods. 1 ústavy preskúmať aj tento článok ústavy.</p> <p>K materiálnemu jadru ústavy</p> <p>Ústavný súd konštatoval, že ústava explicitne neupravuje nezmeniteľnosť niektorých svojich článkov, ako je to pri ústavách niektorých iných krajín. Napriek tomu je však ústava hodnotovo orientovaná, pričom význam niektorých ústavných hodnôt je aj pre samotnú ústavu a štát zásadný, s čím nepochybne súvisí aj otázka možnosti zásahov do týchto hodnôt, teda v konečnom dôsledku otázka nezmeniteľných častí, resp. materiálneho jadra ústavy.</p> <p>Pri skúmaní tohto problému ústavný súd poukázal na vývoj ústavného práva predovšetkým v európskom kontexte a konštatoval existujúci vysoký stupeň konsenzu pokiaľ ide existenciu materiálneho jadra ústavy (nezmeniteľných častí ústavy). Táto koncepcia nie je len akademická a jej účelom je ochrana</p>

demokratického a právneho štátu. Materiálne jadro ústavy má preto vo vzťahu k ostatným normám dominantné postavenie, čo opodstatňuje aj prieskum súladu nielen zákonných a podzákonných, ale aj ústavných noriem s takto chápaným jadrom ústavy. Inak povedané, aj ústavné zákony môžu byť v rozpore s materiálnym jadrom ústavy.

K právomoci preskúmať ústavnosť ústavného zákona

Vzhľadom ku konštatovanej možnosti nesúladu (aj) ústavných zákonov s materiálnym jadrom ústavy sa otvárala otázka, či má ústavný súd právomoc tento nesúlad konštatovať a s akými následkami. Z judikatúry zahraničných ústavných a obdobných súdov pritom vyplýva rôznorodosť prístupov, keď niektoré súdy konštatovali nedostatok svojej právomoci v tejto otázke; iné síce právomoc deklarovali, ale nikdy ju nevyužili; zatiaľ čo niektoré už vo veci neústavnosti ústavných zákonov aj rozhodli.

Ústavný súd k tejto otázke uviedol, že z jeho predchádzajúcej judikatúry vyplýva existencia právomoci ústavného súdu, ktoré vyvedené výkladom príslušných ústavných noriem, pričom táto judikatúra mala neskôr vplyv aj na zmenu ústavy. Ako príklad boli uvedené právomoci týkajúce sa výkladu ústavy, resp. individuálnych ústavných sťažností.

Vo vzťahu k právomoci preskúmať súlad ústavných noriem s ústavou potom možno vyvodiť právomoc ústavného súdu z čl. 124 ústavy, podľa ktorého je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Ak by totiž v prípade porušenia materiálneho jadra ústavy, a to hoci aj ústavnou normou, ústavný súd nezakročil, prestal by plniť úlohu orgánu ochrany ústavnosti. V tejto súvislosti ústavný súd poukázal aj na sľub sudcu ústavného súdu, ktorého úlohou je okrem iného aj chrániť princípy právneho štátu.

Identifikácia prvkov materiálneho jadra ústavy

Vzhľadom ku skutočnosti, že ústava neobsahuje výslovné ustanovenia týkajúce sa nezmeniteľných článkov, je možné hovoriť len o implicitnom materiálnom jadre ústavy, ktorého rozsah je určovaný judikatúrou ústavného súdu. Zásadným rozhodnutím v tomto smere bol nález vo veci PL. ÚS 7/2017 (tzv. Mečiarove amnestie), v ktorom ústavný súd konštatoval, že materiálne jadro ústavy tvoria princípy demokratického a právneho štátu. Pokiaľ ide o tieto princípy, ich výpočet nie je definitívny a neustále sa vyvíja, preto je potrebné posudzovať zásahy do materiálneho jadra ústavy osobitne v každom jednotlivom prípade, pričom do úvahy treba zobrať aj intenzitu prípadného zásahu.

Konanie o nesúlade s ústavného zákona s ústavou

V ústavnej a ani v zákonnej úprave nebola predpokladaná možnosť konania o súlade právneho predpisu so silou ústavného zákona a ústavou. Ústavný súd však uzavrel, že ak by došlo k porušeniu materiálneho jadra ústavy práve ústavným zákonom, potom by neexistencia výslovej úpravy sama o sebe nemala brániť ochrane ústavnosti. V tomto prípade je potrebný extenzívny výklad príslušných predpisov a treba postupovať podľa príslušných ustanovení týkajúcich sa konania o súlade právnych predpisov nižšej právnej sily s ústavou.

K súladu napadnutých ústavných článkov s čl. 1 ods. 1 ústavy

V rámci vlastného prieskumu napadnutej ústavnej úpravy konštatoval ústavný súd, že čl. 154d ods. 1 ústavy priznával NBÚ ako orgánu výkonnej moci nenáležitú postavenie pri previerkach sudcov, čím došlo k zásahu do princípu del'by moci, ktorý je súčasťou právneho štátu, a tým aj k porušeniu implicitného materiálneho jadra ústavy. V súvislosti s tým poukázal na postavenie a právomoci NBÚ, spôsob jeho činnosti, význam ním predložených podkladov

pre výsledok preverky a faktickú nemožnosť Súdnej rady či ústavného súdu preskúmať tieto podklady. Vychádzal tiež zo svojej predchádzajúcej judikatúry vo veci PL. ÚS 17/08 (Špeciálny súd), v ktorej zdôraznil protiústavnosť zákona, v zmysle ktorého bezpečnostnú preverku sudcov mal vykonávať orgán výkonnej moci, ktorý nie je viazaný zákonným postupom spĺňajúcim požiadavky spravodlivého procesu, pretože získaval informácie aj utajovaným spôsobom a z rôznych zdrojov. Namietaný čl. 154d ods. 1 ústavy v podstate znamenal snahu o obídenie tohto problému tým, že protiústavná zákonná úprava bola formálne zakomponovaná do samotnej ústavy. Okrem toho táto úprava porušovala aj zásadu ochrany nadobudnutých práv sudcov menovaných do funkcie pred prijatým spornej legislatívy. Vzhľadom na uvedené boli v rozpore s materiálnym jadrom ústavy aj ostatné súvisiace ústavné články (čl. 154d ods. 2 a 3, čl. 147 ods. 1 posledná veta).

Konštatovaný rozpor s princípom del'by moci znamenal, že vyššie uvedené normy boli v rozpore s materiálnym jadrom ústavy aj vo vzťahu ku kandidátom na funkciu sudcu.

K súladu napadnutých ústavných článkov s čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 ústavy

Ústavný súd v tejto časti odôvodnenia uzavrel, že nezávislosť súdnej moci a s tým spojenú nezávislosť sudcov treba tiež považovať za princípy vlastné právnemu štátu. Táto nezávislosť neznamená nemožnosť kontroly sudcov, táto kontrola však musí byť vyvážená a primeraná. Spôsob kontroly zavedený spornou právnou úpravou však týmto kritériám nezodpovedal, keďže citlivé informácie získané NBÚ by mohli byť zneužitú s cieľom pôsobiť na sudcov a tým aj na rozhodovacia činnosť súdov. V súčasnosti pritom už existujú štandardné metódy kontroly činnosti sudcov (disciplinárna, občianskoprávna a trestnoprávna zodpovednosť), ktoré je potrebné náležite využívať.

Vzhľadom na uvedené boli napadnuté ústavné články vo vzťahu k sudcom v rozpore s implicitným materiálnym jadrom ústavy. Pokiaľ ide o kandidátov na sudcov, predmetná úprava bola neprípustná z dôvodu, že pre ich vymenovanie bolo rozhodujúce práve stanovisko NBÚ. Samotná myšlienka preverovania ich predpokladov pre výkon funkcie nebola problematická.

K súladu napadnutých ústavných článkov s čl. 145 ods. 1 ústavy

Vzhľadom na skutočnosť, že čl. 145 ods. 1 ústavy v rozsahu, v akom upravuje vymenúvanie a odvolávanie sudcov, nie je súčasťou materiálneho jadra ústavy, bol v tejto časti návrh zamietnutý. Ochrana nezávislosti sudcov je totiž z pohľadu implicitného materiálneho jadra realizovaná vo vyššie uvedených referenčných článkoch ústavy.

K zákonnej úprave

Vzhľadom k tomu, že súvisiaca zákonná úprava trpela rovnakými nedostatkami, ako sporná ústavná úprava, ústavný súd konštatoval aj neústavnosť príslušných zákonných noriem.

Odlišné stanovisko sudcu Mészárosa

Vo svojom odlišnom stanovisku sudca Mészáros zdôraznil, že ústavný súd nemá zakotvenú právomoc na prieskum ústavných noriem, preto sa rozhodnutie v predmetnej veci dostáva do rozporu s princípom legality (čl. 2 ods. 2 ústavy).

Preverky sudcov sa v zmysle tohto odlišného stanoviska zjavne nedotýkali prípadného jadra ústavy, pretože konkrétna podoba nezávislej justície nie je zafixovaná. Naopak, ústava v pôvodnom znení ešte poznala sudcov volených

národnou radou najprv na štyri roky a až potom bez časového obmedzenia a Súdna rada bola vložená do ústavy v roku 2001, takže je ťažké hovoriť o jadre z roku 1992 alebo z roku 2002. Materiálne jadro chrániace konkrétnu koncepciu súdnej nezávislosti teda neexistuje.

Vo vzťahu k právomoci ústavného súdu preskúmať ústavné normy tiež sudca poukázal na skutočnosť, že podstatou celej diskusie je strach zo zneužitia moci. V podmienkach Slovenskej republiky však podľa jeho názoru ústava vyvážila strach zo zneužitia právomoci medzi parlamentom a ústavným súdom v prospech ústavodarcu.

Odlišné stanovisko tiež upriamilo pozornosť na protinávrh sudcu Mészárosova v predmetnej veci, podľa ktorého mal ústavný súd zrušiť napadnuté ustanovenia vykonávacieho zákona a zároveň vyzvať prostredníctvom čl. 125 ods. 3 ústavy ústavodarcu, aby sa nezamyslel len nad zrušeným zákonom, ale aj nad danou časťou ústavy. Tento protinávrh teda vychádzal z možnosti dialógu medzi ústavným súdom a parlamentom.

K procesnému postupu ústavného súdu odlišné stanovisko obsahovalo výhradu v tom zmysle, že k rozšíreniu návrhu aj o prieskum ústavnej úpravy došlo až po prijatí veci na ďalšie konanie, pričom predmet konania je vždy vymedzený práve v uznesení o prijatí veci.

Odlišné stanovisko sudkyne Mochnáčovej

Vo svojom odlišnom stanovisku sudkyňa Mochnáčová okrem iného uviedla, že právomoc ústavného súdu rozhodovať o súlade ústavných zákonov s ústavou bola rozhodnutím pléna založená v rozpore so znením aj zmyslom princípu legality ako základného princípu právneho štátu zakotveného v čl. 2 ods. 2 ústavy.

Niet pritom v materiálnom jadre ústavy dôležitejšieho princípu, ako je axióma, že všetky orgány tzv. konštituovanej moci sú spôsobilé vykonávať moc len v rozsahu, v akom im bola zverená. Ústavný súd teda atrahovaním právomoci, ktorá mu ústavou zverená nebola, porušil základný kameň vzťahu medzi mocou konštitutívnu a orgánmi moci konštituovanej.

Odlišné stanovisko sudcu Orosza

V zmysle tohto odlišného stanoviska ústavný súd prekročil rámec svojich explicitne vymedzených ústavných právomocí, keďže v zmysle čl. 125 ods. 1 ústavy môže rozhodovať o súlade (obyčajného) zákona s ústavou, nie však o súlade ústavného zákona s ústavou a toľž nie o súlade napadnutých ústavných noriem, ktoré sú lokalizované v tom istom právnom predpise – Ústave Slovenskej republiky.

Samotné teoretické východiská nálezu a z nich vyvoditeľná právomoc ústavného súdu chrániť identitu ústavy pritom boli v oponovanom náleze spracované na mimoriadne vysokej kvalitatívnej úrovni. Použitie týchto východísk v praxi však podľa odlišného stanoviska prichádza do úvahy len vtedy, ak už nie je k dispozícii žiadna iná možnosť.

V danom prípade však k dispozícii boli aj iná možnosť a to ústavne konformný výklad napadnutých ústavných článkov. Napadnuté ústavné normy totiž neboli samy osebe priamo vykonateľné, pretože ak by nebol prijatý vykonávací zákon, ktorý musí ustanoviť, aké konkrétne podklady od NBÚ majú byť predložené Súdnej rade, nemožno bezpečnostné previerky vôbec vykonať. V tejto súvislosti odlišné stanovisko spochybnilo závery nálezu o tom, že Súdna rada, resp. ústavný súd nemali faktickú možnosť preskúmať podklady previerok vypracované NBÚ. Naopak, kľúčovou úlohou Súdnej rady a následne aj

	<p>ústavného súdu by bolo overenie ich pôvodu a dôveryhodnosti. Záviselo by pritom len od Súdnou radou a ústavným súdom autonómne ustanovených kritérií, podľa ktorých by pripisovali relevanciu podkladom predloženým im NBÚ.</p> <p>Odlíšné stanovisko sudcu Tkáčika</p> <p>Podľa tohto odlišného stanoviska v posudzovanej veci väčšina pléna správne identifikovala priamu väzbu kritizovanej ústavnoprávnej regulácie s princípom del'by moci a princípom nezávislosti súdnej moci a bezpochyby správne dospela i k záveru, že tieto princípy tvoria súčasť materiálneho jadra ústavy.</p> <p>Väčšina pléna práve z postavenia Národného bezpečnostného úradu prostredníctvom rekapitulácie podstaty del'by moci a sudcovskej nezávislosti vyvodila nedovolenosť kritizovanej ústavnej úpravy, nedostatočne sa však venovala ústavnoprávnemu významu skutočnosti, že štátnym orgánom plniacim úlohy ochrany utajovaných skutočností je NBÚ len na základe úpravy zákonnej, nie ústavnej. Z uvedených dôvodov by pre odstránenie nedovoleného ústavného napätia bolo postačovalo len zrušenie zákonnej úpravy. Ústavný súd preto nerešpektoval osvedčené testy proporcionality v súvislosti s vlastným rozhodovaním, keďže aj na dosiahnutie cieľa – eliminovanie previerok sudcov – postačoval podstatne menej invazívny prostriedok, už uvedené vyslovenie nesúladi iba napadnutej zákonnej úpravy.</p> <p>Nebolo tiež možné obísť skutočnosť, že ideovou podstatou tohto nálezu bola kritika zákonodarcu (ústavodarcu) za nerešpektovanie niektorých (už uvedených) princípov „jadra“ ústavy, avšak vo svojom dôsledku náprava tohto počínu ústavodarcu ide v rozhodnutí ústavného súdu cez porušenie nielen iného ústavného princípu právneho štátu, ale priamo aj normatívneho textu ústavy (čl. 2 ods. 2 ústavy).</p> <p>Odlíšné stanovisko sa dotklo aj procesného postupu vo veci, pričom konštatovalo, že ústavný súd sa žiadnym spôsobom nevysporiadal s okolnosťou, že v „doplnení“ návrhu išlo o nový návrh, dokonca svojím obsahom bezprecedentný v jeho doterajšej histórii. Ústavný súd napokon nezostal iba pri tom, ale prostredníctvom aplikácie § 40 zákona o ústavnom súde rozšíril prieskum aj na čl. 147 ods. 1 a čl. 141a ods. 9 ústavy. Aj tieto okolnosti zásadným spôsobom podčiarkujú odklon ústavného súdu od doterajších svojich postupov a rozhodnutí.</p>
použitie odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, EStP a iných súdov	PL. ÚS 7/2017, PL. ÚS 17/08
súvisiace právne predpisy	
kľúčové slová	právny štát materiálne jadro ústavy právna istota odlišné stanovisko ústavnosť súladi demokratický štát

spisová značka	PL. ÚS 6/2016
populárny názov	Exekúcia
sudca spravodajca	Rudolf Tkáčik
druh konania	konanie o súlade právnych predpisov
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález

dátum rozhodnutia	30.01.2019
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	<p>Dodatkový protokol k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 1</p> <p>Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1</p> <p>Ústava Slovenskej republiky čl. 20 ods. 1</p> <p>Ústava Slovenskej republiky čl. 1 ods. 1</p> <p>zákon č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov § 61 ods. 3</p> <p>zákon č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov § 243c ods. 1</p>
analytická právna veta	<p>Pravidlá núteného výkonu (súdnych) rozhodnutí slúžia na prvom mieste presadeniu uvedených právnych princípov. Nútený výkon rozhodnutia o obsahu súkromnoprávneho vzťahu je k dispozícii oprávnenému. Oprávnený môže vyčkávať s iniciovaním procesu núteného výkonu rozhodnutia znejúceho na peňažné plnenie s cieľom zvýšiť svoj majetkový prírastok na úkor dlžníka, ktorý stále neplní. Právna úprava príslušenstva peňažnej pohľadávky v spojení s objektívnou skutočnosťou plynutia času vyvoláva riziko vzniku takýchto prípadov. V popísaných okolnostiach je ústavne legitímne, ak zákonodarca zavedie do právneho poriadku pravidlá usilujúce o ochranu dlžníka pred šikanou zo strany veriteľa. Ich proporcionalita však bytostne závisí od požiadavky, aby realizáciu základného práva veriteľa vlastníť majetok zhmotneného v exekučnom titule obmedzovali len v miere, ktorá je na ochranu dlžníka nevyhnutná.</p>
skutkový stav a základné fakty	<p>Okresný súd v odôvodnení svojho návrhu uviedol, že v exekučnej veci, mu doručila súdna exekútorka žiadosť o vydanie poverenia na vykonanie exekúcie. Exekučným titulom je právoplatný a vykonateľný platobný rozkaz. Súd po preskúmaní žiadosti vydal poverenie na vymoženie istiny, náhrady trov konania a trov exekúcie. Okresný súd uznesením konanie o žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie v časti úroku z omeškania priznaného platobným rozkazom prerušil na účel ďalšieho postupu podľa čl. 144 ods. 2 ústavy. Rozpor § 61b ods. 3 Exekučného poriadku s čl. 1 ods. 1 ústavy navrhovateľ odôvodňuje kolidujúcou regulačnou materiálou napadnutého ustanovenia a § 110 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“). Konkretizované ustanovenie Občianskeho zákonníka totiž „posilňuje nárok veriteľa priznaný právoplatným rozhodnutím a dáva mu istotu, že počas 10 rokov sa jeho nárok neoslabí. Tieto účinky sa týkajú celého nároku v tom rozsahu, v akom bol priznaný rozhodnutím, teda aj nároku na príslušenstvo (úroky, úroky z omeškania a náklady, § 121 ods. 3 Obč. zák.). Rozpor § 243c ods. 1 v časti slov „§61b ods. 3 a“ Exekučného poriadku s čl. 20 ods. 1 ústavy podľa navrhovateľa vyplýva z obdobných dôvodov, ako je tomu v prípade tvrdeného nesúladu § 61b ods. 3 Exekučného poriadku s čl. 20 ods. 1 ústavy a s čl. 1 dodatkového protokolu, ako aj z dôvodu nedovolenej retroaktivity tejto právnej normy.</p>
z odôvodnenia	<p>Podľa § 61b ods. 3 Exekučného poriadku zaradeného v ustanoveniach regulujúcich rozsah exekúcie ak ide o splnenie povinnosti zaplatiť peňažnú pohľadávku a oprávnený podá návrh na vykonanie exekúcie viac ako tri roky od nadobudnutia vykonateľnosti exekučného titulu, nemožno vykonať exekúciu na vymoženie príslušenstva pohľadávky priznanej exekučným titulom; to neplatí, ak oprávnený k návrhu na vykonanie exekúcie priloží dohodu o postupnom splnení pohľadávky priznanej exekučným titulom uzavretú s povinným v priebehu troch rokov od nadobudnutia vykonateľnosti exekučného titulu.</p> <p>Predmetom ochrany podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, ako aj čl. 1 dodatkového protokolu je len „existujúci majetok“, avšak z judikatúry ústavného súdu, ako aj ESEP vyplýva, že pod tento pojem možno zahrnúť tiež majetkové hodnoty vrátane pohľadávok, na základe ktorých môže sťažovateľ tvrdiť, že má prinajmenšom „legitímnu nádej“ na ich zhodnotenie (napr. nálezy ústavného</p>

súdu sp. zn. III. ÚS 60/04, III. ÚS 328/05, III. ÚS 117/06, rozsudok EŠLP vo veci Pine Valley Developments LTD. a iní v. Írsko z 29. 11. 1991), resp. na dosiahnutie efektívneho užívania vlastníckeho práva (napr. rozsudok EŠLP z 12. 7. 2001 v konaní o sťažnosti č. 42527/98 vo veci Knieža Hans-Adam II. Lichtenštajnský v. Nemecko, § 83).

Majetok, ktorý je predmetom ochrany zaručenej podľa čl. 20 ústavy, teda zahŕňa nielen veci, ale aj práva a iné majetkové hodnoty (II. ÚS 19/97).

Európsky súd pre ľudské práva pri rozhodovaní o subsumpcii peňažných pohľadávok pod čl. 1 dodatkového protokolu naplnenie pojmu „užívanie majetku“ interpretačne podmieňuje zistením, či pohľadávka je dostatočne uznaná za vykonateľnú (rozsudok EŠLP z 9. 12. 1994 o sťažnosti č. 13427/87 vo veci Stran Greek Refineries and Stratis Andreadis v. Greece; § 59 – §62, rozsudok EŠLP zo 6. 3. 2003 o sťažnosti č. 41510/98 vo veci Jasiūnienė v. Litva, § 44).

Vzhľadom na to, že napadnutý § 61b ods. 3 Exekučného poriadku pri vymedzení svojej hypotézy viaže začiatok plynutia trojročnej lehoty na vykonateľnosť exekučného titulu, predpokladá existenciu pohľadávky, ktorá je kompetentnou autoritou uznaná za vykonateľnú. Pohľadávku, na ktorú sa vzťahuje § 61b ods. 3 Exekučného poriadku, preto možno zahrnúť do kategórie majetku podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu, a aj pod regulatívny záber plynúci z čl. 20 ods. 1 ústavy.

Okrem toho prejednávany návrh sústreďuje pozornosť na procesný rozmer vlastníckeho práva ako základného práva zásadne hmotnej povahy. Článok 20 ods. 1 ústavy požaduje nielen rovnakosť jeho zákonného obsahu, ale aj jeho ochrany. Slovné spojenie „právo na ochranu“, ktoré je použité aj v čl. 20 ods. 1 ústavy, implikuje v sebe aj potrebu minimálnych garancií procesnej povahy, ktoré sú ustanovené priamo v tomto čl. 20 ods. 1 ústavy a ktorých nedodržanie môže mať za následok jeho porušenie popri porušení práva na súdnu a inú ochranu podľa čl. 46 a nasledujúcich ústavy (I. ÚS 23/01, III. ÚS 328/05, III. ÚS 260/07, I. ÚS 395/2016). Rovnako EŠLP pri rozhodovaní o porušení čl. 1 dodatkového protokolu hovorí o „inherent procedural requirements“ (základných procesných požiadavkách) označeného ustanovenia (napr. rozsudok z 21. 5. 2002 vo veci Jokela v. Fínsko, sťažnosť č. 28856/95).

Nemožnosť docieľiť výkon rozhodnutia znamená zásah do práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu (rozsudok EŠLP zo 7. 5. 2002 v konaní o sťažnosti č. 59498/00 vo veci Burdov v. Rusko, § 40).

Ústavný súd konštatuje, že napadnuté ustanovenie predstavuje obmedzujúci zásah do vlastníckeho práva oprávneného z exekučného titulu. Zavádza totiž časový limit možnosti docieľiť výkon rozhodnutia prikazujúceho peňažné plnenie, a to v časti týkajúcej sa príslušenstva. Nepochybné teda ide o obmedzenie vlastníckeho práva, keďže od istého momentu je exekučný súd ako reprezentant mocenskej garancie vlastníckeho práva povinný vlastníkom žiadanú garanciu tohto hmotného práva odoprieť. Zároveň však ide aj o zásah do základného práva na súdnu ochranu, pretože zúženie realizácie vlastníckeho práva k judikovanej pohľadávke je stelesnené práve v zákonomnom príkaze odoprieť požiadavku na nútený výkon zodpovedajúceho exekučného titulu tvoriaci integrálnu súčasť základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy. Prístup k súdu nemôže byť v ústavnej perspektíve vnímaný len ako formálne právo obrátiť sa na súd, ale je zameraný na zabezpečenie efektívnej právnej ochrany (rozhodnutie Spolkového ústavného súdu zo 16. mája 1995 v konaní sp. zn. 1087/91). Z uvedených dôvodov je potrebné posudzovať konformitu § 61b ods. 3 Exekučného poriadku s ústavou v podobe nerozlučnej jednoty čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu na jednej strane a čl. 46 ods. 1 ústavy na strane druhej.

Legitimita obmedzenia

Ústavný súd súhlasí, že formulácia § 61b ods. 3 Exekučného poriadku nijako

nepredznamenáva aplikáciu len v spotrebiteľskej sfére. Subjektom, ktorému je predmetné ustanovenie adresované, nie je iba oprávnený s judikovaným príslušenstvom peňažnej pohľadávky zo spotrebiteľského záväzku, ale akýkoľvek oprávnený s judikovaným príslušenstvom akejkoľvek peňažnej pohľadávky vymáhateľnej postupom podľa Exekučného poriadku.

Napadnuté ustanovenie znemožňuje vymáhateľnosť príslušenstva pohľadávky, ak veriteľ podá návrh na vykonanie exekúcie po troch rokoch od vykonateľnosti exekučného titulu, čím v podstate motivuje veriteľa, aby judikované príslušenstvo exekučne uplatnil najneskôr v uvedenej lehote. V opačnom prípade stráca exekučno-právnu ochranu zo strany štátu. Týmto sprostredkovaným spôsobom chráni napadnuté ustanovenie dlžníka.

Okrem hlavného účelu exekúcie a exekučného konania, ktorým je ochrana veriteľa prostredníctvom štátnej garancie vymáhateľnosti práva plynúceho z exekučného titulu, plní exekučné právo aj úlohu ochrany dlžníka pred nadmernými (neproporcionálnymi) zásahmi vyvolanými použitím prostriedkov výkonu rozhodnutí. V podstate sa tu prejavuje posun od liberálneho chápania exekúcie k jej sociálnemu poňatiu (Baur, F. und Koll. Zwangsvollstreckungsrecht. 13. völlig nebearbeitete Auflage. Heidelberg: C. F. Müller Verlag, 2006, s. 28 a nasledujúce). Hľadisko základných práv a slobôd v tomto regulatívnom prostredí vychádza z názoru, podľa ktorého pri ochrane dlžníka v procese exekúcie nejde ani tak o odvrátenie mocenských zásahov štátu, ale v prvom rade o riešenie kolízie základných práv (Popp, A. Gläubigerschädigung. Tübingen: Mohr Siebeck, 2014, s. 154) subjektov záväzkovo-právneho vzťahu.

Napadnutým ustanovením zákonodarca pristúpil k normatívnemu riešeniu kolízie základných práv oprávneného a povinného v užšej a konkrétnejšie identifikovanej skupine skutkových situácií, ktorých spoločným menovateľom je časový aspekt (tri roky od vykonateľnosti exekučného titulu) i dimenzia objektová (vymáhanie príslušenstva peňažnej pohľadávky). Ide o zákonodarný nástroj určujúci časovú hranicu, po prekročení ktorej sa priestor pre realizáciu súdnej ochrany základného práva vlastníť majetok u povinného dlžníka zväčšuje na úkor priestoru, ktorým dovtedy pri súdnej ochrane svojho základného práva vlastníť majetok disponoval veriteľ.

Popísaným nástrojom zákonodarca zvyšuje mieru súdnej ochrany základného práva vlastníť majetok u dlžníka limitovaním procesného priestoru určeného veriteľovi na exekučné uplatnenie príslušenstva judikovanej pohľadávky, čím súčasne znižuje riziko neprimeraného nárastu príslušenstva pohľadávky v dôsledku plynutia času. Ide o cieľ, ktorý ústavný súd považuje za dostatočne legitimizujúci obmedzenie ochrany základného práva veriteľa vlastníť majetok i jeho základného práva na súdnu ochranu. Ide pritom o obmedzenie implicitné, relevantné vo väzbe na čl. 20 ods. 1 ústavy. Nemožno uvažovať o obmedzení explicitnom, plynúcom z čl. 20 ods. 3 ústavy, ktorý ráta so zneužitím vlastníctva na ujmu práv iných, pretože exekučné uplatnenie právoplatne a vykonateľne judikovaného práva oprávneným nie je bez ďalších prístupujúcich skutkových okolností hodnotiteľné ako zneužitie vlastníctva.

Ústavný súd sa nestotožňuje s právnym názorom navrhovateľa o účelovej orientácii právnej úpravy, podľa ktorého „jej jediným cieľom je zbaviť veriteľov (časti) ich právoplatne judikovaných pohľadávok teda zbaviť ich ochrany vlastníckeho práva, navyše potvrdeného právoplatným rozhodnutím“. Navrhovateľ sa vyjadril kategoricky. V podstate podozrieva zákonodarcu zo zlého úmyslu a v prípade pravdivosti citovaného výroku by nemohlo ísť o cieľ legitímny. Právna úprava, ktorá jediná je záväzná, však nedáva navrhovateľovi celkom za pravdu. Veriteľ má časový priestor troch rokov na exekučné uplatnenie judikovaného práva. Navyše, v priebehu uvedeného obdobia môže s dlžníkom uzavrieť dohodu o splátkach, čo zabráni striktnému uplatneniu trojročného limitu. V popísaných okolnostiach len ťažko uvažovať o „zbavení“

veriteľ'a jeho právoplatne judikovanej pohľadávky.

Okrem toho argumentácia navrhovateľ'a spochybňujúca legitimitu cieľ'a sa zakladá na východisku, ktorým je právna existencia (a tým aj záväznosť) pravidla regulujúceho premlčanie judikovaných pohľadávok v občianskom práve. Občiansky zákonník v § 110 ods. 1 zavádza desaťročnú premlčaciu dobu na uplatnenie právoplatne judikovaného práva. Navrhovateľ akoby predmetné ustanovenie Občianskeho zákonníka považoval za nemennú konštantu, od ktorej sa musí odvíjať každá ďalšia právna úprava, ba od ktorej závisí ústavnosť neskoršej právnej úpravy.

Ústavný súd konštatuje, že fakt sprísnenia dosiaľ uplatňovanej právnej úpravy nemôže (s výnimkou intertemporálnych súvislostí) sám osebe signalizovať neústavnosť. Zákonodarcu nemožno pripraviť o možnosť meniť právnu úpravu aj smerom k sprísneniu regulácie určitého objektu. Ak ide o prieskum súladu zákona s ústavou, referenčnou normou je norma ústavná, nie iná zákonná norma. Argumentáciu spochybňujúcu cieľ právnej úpravy a založenú na tvrdení aplikačného napätia medzi § 110 ods. 1 Občianskeho zákonníka a § 61b ods. 3 Exekučného poriadku by bolo možné uznať za ústavne relevantnú len v prípade, ak by konflikt oboch právnych predpisov rovnakej právnej sily atakoval ústavné hodnoty súladnosti a vnútornej bezrozpornosti (PL. ÚS 22/06, PL. ÚS 2/2013) právneho poriadku spôsobom porušujúcim právnu istotu (čl. 1 ods. 1 ústavy). Do tejto polohy sa však vzájomný vzťah oboch uvedených ustanovení nedostal (body 78 až 82).

Test proporcionality

Pokiaľ ide o kritérium vhodnosti, ústavný súd konštatuje, že zákonodarcom zvolené opatrenie je spôsobilé dosiahnuť cieľ zamýšľaný zákonodarcom, avšak iba čiastočne.

Preskúvanú právnu normu je exekučný súd povinný uplatniť len za splnenia podmienky spočívajúcej v tom, že veriteľ tri roky od vykonateľnosti exekučného titulu nepodá návrh na vykonanie exekúcie. Uvedená podmienka má sama osebe procesno-právny charakter, lebo podanie návrhu na vykonanie exekúcie je procesno-právnu skutočnosťou. Podanie návrhu na vykonanie exekúcie pritom nemá hmotno-právny vplyv na prípadné ďalšie narastanie príslušenstva pohľadávky. Zo žiadneho ustanovenia hmotného práva ani zo žiadnej exekučno-právnej normy takýto právny následok nevyplýva. Inými slovami, ak oprávnený podá návrh na vykonanie exekúcie dva roky a jedenásť mesiacov po vykonateľnosti exekučného titulu, splní požiadavku plynúcu naň z § 61b ods. 3 Exekučného poriadku a exekučný súd už nemôže brániť exekúciu v rozsahu príslušenstva judikovanej pohľadávky bez ohľadu na to, akú definitívnu sumu príslušenstvo dosiahne. V takom prípade bude vymáhateľné príslušenstvo pohľadávky naďalej narastať, a to aj po uplynutí troch rokov od vykonateľnosti exekučného titulu, až kým nedôjde k uspokojeniu judikovaného záväzku v časti istiny (to môže trvať ďalších viac mesiacov, ba aj rokov). Formálna požiadavka (podanie návrhu na vykonanie exekúcie), ktorú zákonodarcu voči oprávnenému zaviedol a ktorou sa snaží docieľiť, „aby zbytočne a účelovo nerástli úroky“ (záznam z parlamentnej rozpravy k zákonu č. 106/2014 Z. z. argumentačne použitý i odporcom na strane 7 jeho vyjadrenia k návrhu navrhovateľ'a), teda nie je spôsobilá sama osebe citované očakávanie naplniť.

Ústavný súd neopomína, že podanie návrhu na vykonanie exekúcie predsa len prispieva k priblíženiu momentu, v ktorom dôjde k zániku judikovaného záväzku, a tak ide o krok pozitívny, smerujúci k definitívnemu ustáleniu obsahu právneho vzťahu medzi oprávneným a povinným.

Totíž v situácii, keď po vzniku exekučného titulu (pováčšine právoplatné a vykonateľné rozhodnutie) dlžník stále neplní svoju peňažnú povinnosť, oddiaľuje sa splnenie judikovanej pohľadávky. Zároveň však súčasná veriteľ'ova pasivita

(nepodanie návrhu na vykonanie exekúcie) zvyšuje právnu neistotu dlžníka priamo súvisiacu s jeho „ohrozenou“ majetkovou sférou, keďže príslušenstvo pohľadávky, ktoré taktiež bolo právoplatne a vykonateľne priznané, ďalej narastá. Preskúmaná právna norma potom predstavuje objektívnu hranicu, ktorú predĺžovanie stavu právnej neistoty späté s neustálym nárastom vynútiteľného nároku nesmie prekročiť. Po troch rokoch sa teda nastolí právna istota u veriteľa spočívajúca v tom, že príslušenstvo judikovanej pohľadávky už prostredníctvom núteného výkonu nevymôže, a u dlžníka v tom, že „ohrozenie“ jeho majetkovej sféry ďalším rastom dotknutého záväzku ako celku (istina + príslušenstvo) už nebude pokračovať a exekvovateľnosť presne určenej sumy sa už ďalším plynutím času nezmení.

Podľa názoru ústavného súdu preskúmaný § 61b ods. 3 Exekučného poriadku v prvom kroku zisťovania jeho proporcionality z dôvodov uvedených v predchádzajúcej argumentácii v prvom kroku zisťovania jeho proporcionality obstál, pretože ho nemožno kvalifikovať ako zásah iracionálny. No osožným pre jeho ďalšie testovanie je i popísaný odtieň kritizovanej právnej normy, z ktorého plynie, že vo chvíli, keď oprávnený včas podá návrh na vykonanie exekúcie, ochrana dlžníka zo strany zákonodarcu ustupuje do úzadia, keďže ďalšiemu nárastu príslušenstva judikovanej pohľadávky samotné začatie exekučného konania nebráni. Zákonodarcu teda akoby o čosi viac zaujímala povinnosť veriteľa podať návrh na vykonanie exekúcie v lehote podľa § 61b ods. 3 Exekučného poriadku, než ochrana dlžníka pred nárastom príslušenstva peňažnej pohľadávky. Uvedené zistenie však podľa názoru ústavného súdu nemôže viesť k vysloveniu záveru o nevyhovení § 61b ods. 3 Exekučného poriadku v teste vhodnosti, pretože začatím exekučného konania sa „osud“ judikovaného práva dostáva z dovedy výlučnej dispozície oprávneného aj do rúk súdneho exekútora a exekučného súdu. Za splnenie judikovaného záväzku spôsobom, ktorý bude voči dlžníkovi čo najšetrnejší, teda spôsobom, ktorý eliminuje čo najviac ďalší nárast príslušenstva pohľadávky, tak preberá zodpovednosť už aj štát poskytujúci garancie ochrany ďalších základných práv dlžníka (napr. základné právo na prerokovanie exekučnej veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy). Nevyhnutnosť 139. Skúška nevyhnutnosti ako druhý krok testu proporcionality má preveriť, či zákonné obmedzenie je naozaj nevyhnutné, teda či na dosiahnutie legitímneho cieľa nie je k dispozícii menej obmedzujúci, menej invazívny prostriedok. Myšlienka testu v tejto fáze spočíva v tom, že právna norma nemá obmedzovať základné právo alebo slobodu viac než je nevyhnutné na dosiahnutie cieľa alebo inak, že právna norma má dosahovať cieľ najmenej ľudskoprávne drastickým spôsobom (PL. ÚS 23/06).

Takmer v každom prípade obmedzenia základných práv a slobôd je predstaviteľné menej obmedzujúce riešenie. Striktná aplikácia testu nevyhnutnosti by mohla demokraticky neprípustným spôsobom zúžiť priestor parlamentu pre realizáciu jeho politik. Ústavný súd teda berie do úvahy aj istý priestor na uváženie parlamentu nezabúdajúc však na minimalizáciu zásahov do základných práv a slobôd (PL. ÚS 23/06).

Významným aspektom prejednávaneho návrhu okresného súdu, ktorý súvisí s vyhodnocovaním napadnutého ustanovenia v teste nevyhnutnosti, je aj fakt, že § 61b ods. 3 Exekučného poriadku vzhľadom na svoju jednoznačne kogentnú povahu nevytvára pre exekučný súd taký diskrečný priestor pri aplikácii skúmaného obmedzenia, ktorý by ústavnému súdu umožňoval aplikovať test nevyhnutnosti skôr v polohe vylúčenia extrémnej disproporcionality (ONDŘEJEK, P. Princip proporcionality a jeho role při interpretaci základních práv a svobod. Praha: Leges, 2012, s. 105) a byť tak voči legálnemu stvárneniu zámeru zákonodarcu tolerantnejší. Naopak, chýbajúci priestor pre úvahu exekučného súdu vyžaduje, aby ústavný súd v rozhodovanej veci aplikoval prísny test nevyhnutnosti.

Pri skúmaní druhého kritéria ide v okolnostiach prerokúvaného návrhu navrhovateľa o odpoveď na otázku, či v podmienkach exekučného konania začatého na účely núteného vymoženía judikovanej peňažnej pohľadávky pozná

právny poriadok taký prostriedok slúžiaci ochrane dlžníka pred neprímeraným nárastom príslušenstva, ktorý by zasahoval do vlastníckeho práva, resp. do práva na pokojné užívanie majetku oprávneného a do jeho základného práva na súdnu ochranu menej záťažujúcim spôsobom, prípadne by doň nezasahoval vôbec.

Drasticnosť invázie zavedenej v § 61b ods. 3 Exekučného poriadku spočíva práve v jej de facto sankčnom charaktere (i národná rada v dôvodovej správe hovorí o civilnoprávnej sankcii). Ak oprávnený z exekučného titulu nepodá návrh na vykonanie exekúcie v zákonom predpísanej lehote, čím sa zvyšuje záťaž dlžníka kvôli stále rastúcemu príslušenstvu, bude jeho vlastníckemu právu odňatá súdna ochrana vo vzťahu k celému príslušenstvu, teda aj k tomu, ktoré v dôsledku nerešpektovania časového limitu nerastie. Oprávnený je zbavený súdnej ochrany svojho vlastníctva aj v tej jej časti, oddiaľovanie uplatnenia ktorej by dlžníkovi s plynúcim časom zvyšovanie záťaže vôbec nespôsobilo. Navrhovateľ tu dôvodne argumentuje, že «toto nerozlišovanie je v protiklade aj s tvrdeniami dôvodovej správy o „špekulatívnom“ oneskorení začatia exekúcie. Nie je totiž zrejmé, ako takéto oneskorenie... vplyva na príslušenstvo, ktoré v čase nenarastá, a prečo je... v tomto prípade potrebné postihnúť toto príslušenstvo následkom nemožnosti exekučne ho vykonať.».

Preskúvaná právna úprava je prejavom opomenutia veľmi podstatného, právne významného faktu – uplatnenie § 61b ods. 3 Exekučného poriadku reguluje právny vzťah veriteľa a dlžníka v štádiu, keď súdom definitívne potvrdený dlh dlžníka stále nie je splnený. Dlhy sa majú platiť riadne a včas – to je jedna zo základných zásad záväzkového práva vyjadrujúca aspekt spravodlivosti usporiadania súkromnoprávných vzťahov. Právna relevancia uvedenej požiadavky sa ešte stupňuje v štádiu právoplatne rozsúdeného sporu, na ktoré § 61b ods. 3 Exekučného poriadku dopadá. Zároveň je to dôležitá pripomienka, ktorou ústavný súd v bode 40 už spomínanej veci PL. ÚS 11/2016 začal testovanie nevyhnutnosti oficióznej ochrany spotrebiteľského dlžníka v podobe povinnosti prihladať na premlčanie sporného práva, pričom výstižne zdôraznil, že ochrana dlžníka (spotrebiteľa) je nástrojom „dorovnania“ procesného postavenia tejto slabšej strany, nie prostriedkom na zvýhodňovanie slabšej sporovej strany na úkor „silnejšej sporovej strany“.

Aj tu rozhodovaná vec sa kvôli eliminácii súdnej ochrany vykonateľne judikovaného práva nad mieru, ktorú si účinná ochrana dlžníka vyžaduje, dostáva nielen do pozície odstránenia rizika, v ktorom sa ocitá (stále neplatiaci) dlžník, ale nadobúda až povahu represie voči veriteľovi. Totiž uplynutím času, ktorý by mal sledovať obmedzenie extrémneho nárastu príslušenstva pohľadávky, sa oprávnenému odníme súdna ochrana aj voči tej časti príslušenstva, na vznik ktorého nemá časové trvanie omeškania dlžníka žiaden vplyv. Ochrana dlžníka sa tak zabezpečuje sankcionovaním veriteľa, ktorého súdne potvrdená (!) pohľadávka stále nie je uspokojená. V danom prípade tak (tu však už na rozdiel od veci PL. ÚS 11/2016) ide o predpísané znevýhodňovanie „silnejšej strany“ s cieľom ochrániť dlžníka, ktorý vôbec nemusí byť spotrebiteľom, a preto jeho „slabšia“ pozícia v pôvodnom hmotnoprávnom vzťahu je podľa názoru ústavného súdu v základoch spochybnená.

Ústavný súd nemá žiadne pochybnosti o tom, že okolnosti súdnej veci umožňujú zvoliť menej invazívny prostriedok na dosahovanie cieľa spočívajúceho v ochrane dlžníka pred neprímeraným nárastom príslušenstva judikovanej peňažnej pohľadávky. Štandardne prichádza do úvahy zmena dikcie § 61b ods. 3 Exekučného poriadku, ktorá by limit veriteľovho práva na súdnu ochranu a mocenské presadenie jeho vlastníctva sústredila len na časť príslušenstva odrážajúcu „špekulatívny“ motív pri vyčkávaní s podaním návrhu na vykonanie exekúcie. Dôkazom reálnosti takejto snahy je i regulácia obsiahnutá v už spomenutom § 53 ods. 3 písm. g) § Exekučného poriadku v znení novely účinnej od 1. apríla 2017 (bod 102). V nadväznosti na to možno taktiež zvážiť, či detailné a podrobné preskúmanie okolností individuálnych prípadov zo strany orgánov exekučno-právnej ochrany (čo napokon ilustrujú aj príklady zahraničných právnych poriadkov uvedené v dôvodovej správe k zákonu č. 106/2014 Z. z.) nie je primeranejším riešením, než pokus

	<p>naformulovať skutkovú podobu úžerníckej praktiky za každú cenu v právnom predpise určením jej druhových znakov, ktoré sú svojou povahou vždy vystavené riziku obchádzania, a to už pri zmluvnom koncipovaní základného vzťahu medzi veriteľom a dlžníkom.</p> <p>Ako príklady načrtnuté prístupy k ochrane dlžníka pred nadmerným rastom príslušenstva judikovanej pohľadávky by si podľa názoru ústavného súdu nevyžadovali také koncepčné zmeny v nastavení dlžníckej ochrany v majetkových vzťahoch, ktoré by ústavnému súdu bránili (bod 143) použiť ich ako dôkaz absencie nevyhnutnosti preskúmvanej právnej úpravy.</p> <p>Drastickosť zásahu do súdnej ochrany vlastníckeho práva spojená s možnosťami priliehavejších riešení spôsobilých zabezpečiť legitímny cieľ právnej úpravy rovnako efektívne vedú ústavný súd k záveru, že § 61b ods. 3 Exekučného poriadku neobstál v teste nevyhnutnosti. Preto je v ústavne významnej miere nadmerný pri obmedzovaní základného práva oprávneného právoplatne judikovanej pohľadávky na súdnu ochranu, jeho základného práva vlastníť majetok i jeho práva na pokojné užívanie majetku. Zákonodarca prekročil ústavné limity zásahov do základných práv tým, že v záujme ochrany dlžníka v procese exekúcie zaviedol zásah do individuálnej sféry veriteľa (oprávneného), ktorý podstatným spôsobom prekračuje potreby naplnenia predmetného legitímneho cieľa. Preskúmvaná právna norma je preto ako neproporcionálna v rozpore s čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj s čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu (bod 1 výroku tohto nálezu). Ústavný súd už mnohokrát zdôraznil, že prijatím zákona porušujúceho ustanovenie ústavy národná rada konala v nesúlade s čl. 1 ústavy (PL. ÚS 32/95, PL. ÚS 36/95, PL. ÚS 37/95, PL. ÚS 42/95, PL. ÚS 43/95, PL. ÚS 11/96, PL. ÚS 17/96 a PL. ÚS 4/97). Princíp právneho štátu ustanovený čl. 1 ústavy je základným ústavnoprávnym princípom v Slovenskej republike (obdobne v nemeckých podmienkach PIEROTH, B. und. Koll. Grundrechte. Staatsrecht II. 31. neu bearbeitete Auflage. Heidelberg: C. F. Müller GmbH, 2015, s. 71). Ak národná rada uplatní svoju zákonodarnú právomoc v nesúlade s iným ustanovením ústavy, zároveň tým poruší aj základný princíp ústavnosti ustanovený čl. 1 ústavy. Preto porušenie princípu proporcionality v posudzovanej veci má za následok rozpor § 61b ods. 3 Exekučného poriadku s čl. 1 ods. 1 ústavy, podľa ktorého je Slovenská republika právnym štátom (bod 1 výroku tohto nálezu).</p> <p>Na základe uvedeného ústavný súd rozhodol, že ustanovenie § 61b ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení zákona č. 106/2014 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov nie je v súlade s čl. 1 ods. 1, čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.</p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEF a iných súdov</p>	
<p>súvisiace právne predpisy</p>	
<p>kľúčové slová</p>	<p>retroaktivita-zákaz príslušenstvo-pohľadávky výklad (interpretácia)-ústavne konformný princíp a zásady (zjednotenie pojmov)-princíp právneho štátu exekúcia-nepripustnosť exekúcie práva a slobody – základné ľudské práva a slobody-právo vlastníť majetok práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na súdnu ochranu</p>

spisová značka	PL. ÚS 8/2016
populárny názov	podstata dôvodov týkajúcich sa ver. bezpečnosti
sudca spravodajca	Jana Baricová
druh konania	konanie o súlade právnych predpisov
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	12.12.2018
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 8 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 2 Ústava Slovenskej republiky čl. 47 ods. 3 Ústava Slovenskej republiky čl. 48 ods. 2 Ústava Slovenskej republiky čl. 1 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 12 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 12 ods. 2 Ústava Slovenskej republiky čl. 13 ods. 4 Charta základných práv Európskej únie čl. 47 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 13 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 120 ods. 2
analytická právna veta	Základné právo na súdnu ochranu v správnom súdnictve predpokladá nielen formálne umožnenie prístupu uplatnením napadnutej právnej úpravy dotknutých osôb k súdu, resp. súdnej ochrane, ale tiež taký prístup, ktorý im umožní účinnú (efektívnu) ochranu ich individuálnych záujmov. Efektívnosť ochrany individuálnych záujmov závisí od mnohých faktorov, predovšetkým však od práva dotknutej osoby brániť svoje záujmy za najlepších možných podmienok, čo v kontexte napadnutej právnej úpravy znamená, že dotknutá osoba má možnosť vyžadovať od príslušného orgánu (policajného útvaru, resp. ministerstva) sprístupnenie aspoň podstaty dôvodov týkajúcich verejnej bezpečnosti, ktoré tvoria základ jeho rozhodnutia podľa napadnutej právnej úpravy a tak so znalosťou veci posúdiť, či je pre ňu užitočné obrátiť sa s príslušným návrhom na súd. Iba tak sa z hľadiska dotknutej osoby môže vylúčiť svojvoľa alebo iný ústavne neudržateľný postup príslušného orgánu (policajného útvaru, resp. ministerstva) pri napĺňaní účelu napadnutej právnej úpravy vo vzťahu k dotknutej osobe. Z toho vyplýva, že príslušný orgán (policajný útvar, resp. ministerstvo) musí mať zákonom uloženú povinnosť oznámiť dotknutej osobe aspoň podstatu dôvodov týkajúcich sa verejnej bezpečnosti, ktoré tvoria základ rozhodnutia podľa napadnutej právnej úpravy, ak už z dôvodu ochrany verejnej bezpečnosti nemôže dotknutej osobe oznámiť presné a úplné dôvody tvoriace základ rozhodnutí podľa napadnutej právnej úpravy.
skutkový stav a základné fakty	Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len "najvyšší súd") doručil ústavnému súdu návrh na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy o súlade § 120 ods. 2 zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon o pobyte cudzincov“) s čl. 1 ods. 1, čl. 12 ods. 1 a 2 a čl. 13 ods. 4 v spojení s čl. 46 ods. 1 a 2, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy, s čl. 6 ods. 1, čl. 13 v spojení s čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a s čl. 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) a následne návrh najvyššieho súdu na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy o súlade § 52 ods. 2 zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon o azyle“) s čl. 1 ods. 1, čl. 12 ods. 1 a 2 a čl. 13 ods. 4 v spojení s čl. 46 ods. 1 a 2, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy, s čl. 6 ods. 1, s čl. 13 v spojení s čl. 8 ods. 1 dohovoru a s čl. 47 charty. Najvyšší súd spochybňuje ústavnú a medzinárodnoprávnu konformitu napadnutého ustanovenia zákona o pobyte cudzincov, na základe ktorého

policajný útvar môže vydávať rozhodnutia, ktorých odôvodnenia obsahujú iba konštatovanie, že ide o bezpečnostný záujem Slovenskej republiky bez toho, aby dotknutá osoba bola oboznámená aspoň s podstatou dôvodov, na ktorých policajný útvar založil svoje rozhodnutie, ak už z dôvodu ochrany verejnej bezpečnosti ju nemôže oboznámiť s presnými a úplnými dôvodmi.

Najvyšší súd spochybňuje ústavnú a medzinárodnoprávnu konformitu napadnutého ustanovenia zákona o azyle, podľa ktorého v odôvodnení rozhodnutia Ministerstva vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) o neudelení azylu podľa § 13 ods. 5 písm. a), neposkytnutí doplnkovej ochrany podľa § 13c ods. 2 písm. d), odňatí azylu podľa § 15 ods. 3 písm. a), zrušení doplnkovej ochrany podľa § 15b ods. 1 písm. b) z dôvodu podľa § 13c ods. 2 písm. d), nepredĺžení doplnkovej ochrany podľa § 20 ods. 3 z dôvodu podľa § 13c ods. 2 písm. d) a zrušení poskytovania dočasného útočiska podľa § 33 písm. c) sa uvedie iba skutočnosť, že ide o bezpečnostný záujem Slovenskej republiky.

Najvyšší súd namieta nesúlad napadnutého ustanovenia zákona o pobyte cudzincov a napadnutého ustanovenia zákona o azyle s ústavným imperatívom demokratického a právneho štátu podľa čl. 1 ods. 1 ústavy, s právom na rovnosť v dôstojnosti a v právach podľa čl. 12 ods. 1 ústavy, s právom na rovnaké zaobchádzanie podľa čl. 12 ods. 2 ústavy a s podmienkami ústavne prípustného obmedzenia základných práv a slobôd podľa čl. 13 ods. 4 ústavy v spojení s právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy, s právom na rovnosť v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, s právom vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom v konaní pred súdom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, s právom na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, s právom na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru v spojení s právom na rodinný a súkromný život podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru a s právom na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces podľa čl. 47 charty.

napadnuté ustanovenia zákona o pobyte cudzincov popierajú princíp rovnosti účastníkov súdneho konania, ktorý je nevyhnutnou súčasťou každého právneho štátu (ako sa k nemu hlási aj ústava vo svojom čl. 1 ods. 1) a ktorý je podporovaný aj zákazom diskriminácie obsiahnutom v čl. 12 ústavy (a ktorého súčasťou je aj princíp rovnosti pred zákonom) v spojení s čl. 13 ods. 4 ústavy. Obsahom rovného postavenia účastníkov konania je ich právo dostať pred súdom možnosť obhajovať svoju záležitosť za podmienok, ktoré ich podstatne nezvýhodňujú voči druhej zúčastnenej strane, pričom princíp rovnosti účastníkov pred súdom (ako princíp ústavný) sa musí vzťahuje aj na správne súdnictvo. Pritom správny orgán, ktorého rozhodnutie je preskúmané súdom na základe žaloby alebo opravného prostriedku (od 1. júla 2016 správnej žaloby, pozn.), a fyzická alebo právnická osoba, ktorá žiada, aby súd preskúmal zákonnosť rozhodnutia a postupu správneho orgánu, si musia byť v tomto konaní rovní.

Podstata návrhu najvyššieho súdu spočíva v namietaní ústavnoprávnej a medzinárodnoprávnej konformity napadnutého ustanovenia zákona o pobyte cudzincov a napadnutého ustanovenia zákona o azyle, podľa ktorých policajný útvar, resp. ministerstvo v odôvodnení rozhodnutí uvedených v napadnutých zákonných ustanoveniach uvedie iba skutočnosť, že ide o bezpečnostný záujem Slovenskej republiky, v dôsledku čoho dotknutá osoba nie je oboznámená ani s podstatou dôvodov týkajúcich sa verejnej bezpečnosti, ktoré tvoria základ takéhoto rozhodnutia, ak už dôvody týkajúce sa bezpečnosti štátu neumožňujú oboznámiť dotknutú osobu s presnými a úplnými dôvodmi tvoriacimi základ rozhodnutia. Podľa napadnutej právnej úpravy dotknutá osoba nemôže procesne oponovať tvrdeniu policajného útvaru, resp. Slovenskej informačnej služby, že jeho/jej pobyt podľa napadnutého ustanovenia zákona o pobyte cudzincov, resp. poskytnutie azylu, doplnkovej ochrany alebo dočasného útočiska podľa napadnutého ustanovenia zákona o azyle je nebezpečný(-á) pre Slovenskú republiku. Táto procesná nemožnosť má podľa najvyššieho súdu predstavovať ústavne a medzinárodnoprávne neprípustné obmedzenie základných procesných práv dotknutej osoby a vzhľadom na jeho/jej prípadné rodinné väzby na Slovensku ústavne a medzinárodnoprávne neprípustné obmedzenie aj jeho/jej

	základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.
z odôvodnenia	<p>Ústavný súd opakovane a nemene judikuje, že základné práva a slobody podľa ústavy je potrebné vykladať a uplatňovať v zmysle a duchu medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách (PL. ÚS 5/93, PL. ÚS 15/98, PL. ÚS 17/00, PL. ÚS 10/2014, PL. ÚS 24/2014). Ústavný súd tak vždy, pokiaľ to ústava svojím znením nevyučovala, prihliadal pri vymedzení obsahu základných práv a slobôd ustanovených v ústave aj na znenie týchto zmlúv a príslušnú judikatúru k nim sa vzťahujúcu (II. ÚS 55/98, PL. ÚS 10/2010, PL. ÚS 24/2014).</p> <p>Ústavný súd už konštatoval, že aj napriek tomu, že charta nebola prijatá vo forme medzinárodnej zmluvy, ústava jej v právnom poriadku Slovenskej republiky priznáva postavenie medzinárodnej zmluvy o ľudských právach a základných slobodách podľa čl. 7 ods. 5 ústavy (PL. ÚS 10/2014, body 69 – 73; PL. ÚS 2/2016, bod 54). Povinnosť členských štátov vykladať a uplatňovať príslušné ustanovenia ústavy v zmysle a duchu charty, ako aj judikatúry Súdneho dvora Európskej únie k nej sa viažucej, a to v prípade, ak vnútroštátne opatrenie spadá do rámca pôsobnosti práva Únie v zmysle čl. 51 ods. 1 charty, vyplýva aj zo zásady lojálnej spolupráce zakotvenej v čl. 4 ods. 3 Zmluvy o Európskej únii [Ú. v. EÚ C 202 (2016)], ktorá inter alia požaduje, aby členské štáty prijali všetky opatrenia všeobecnej alebo osobitnej povahy, aby zabezpečili plnenie záväzkov vyplývajúcich zo zmlúv [Zmluvy o Európskej únii a Zmluvy o fungovaní Európskej únie, pozn.] alebo z aktov inštitúcií Únie (PL. ÚS 10/2014, bod 75; PL. ÚS 2/2016, bod 54).</p> <p>Napadnutou právnou úpravou dotknuté základné práva podľa ústavy, dohovoru a charty nie sú absolútne. Opierajúc sa aj o medzinárodnoprávnu úpravu a judikatúru k nej sa vzťahujúcu a aplikujúc ich na právny poriadok Slovenskej republiky, ústavný súd vychádzal zo všeobecnej zásady, že napadnutou právnou úpravou dotknutý výkon v návrhoch najvyššieho súdu označených základných práv môže byť obmedzený za podmienok ustanovených v čl. 13 ods. 2, 3 a 4 ústavy, čl. 6 a 8 v spojení s čl. 13 dohovoru a čl. 52 ods. 1 charty rovnako ako výkon iných ústavou, dohovorom a chartou uznaných základných práv a slobôd. Pri každom zákonnom obmedzení základných práv a slobôd sa musí dbať na ich podstatu a zmysel a takéto obmedzenia sa môžu použiť len na ustanovený cieľ spočívajúci v dôležitom verejnom záujme. Na každé obmedzenie základných práv a slobôd sa vzťahuje zásada (test) proporcionality.</p> <p>Test proporcionality uskutočňovaný v rámci ústavného prieskumu napadnutej právnej úpravy je založený na troch po sebe nasledujúcich krokoch. Prvým krokom je jednak test existencie ústavou nevyhláseného a dostatočne dôležitého cieľa (test of legitimate aim/effect) a tiež test racionálnej väzby medzi napadnutou právnou úpravou a ňou sledovaným cieľom [účelom (conduciveness)], teda hľadisko vhodnosti (Geeignetheit). Druhým krokom je zisťovanie kritéria nevyhnutnosti, resp. potrebnosti či použitia najmenej drastických, resp. šetrnejších prostriedkov (Erforderlichkeit, test of necessity, test of subsidiarity, least intrusiveness) k dosiahnutiu cieľa sledovaného napadnutou právnou úpravou. Napokon tretím krokom je hľadisko proporcionality v užšom zmysle slova (Angemessenheit, test of proportionality in the strict sense, proportionate effect; not overly onerous), ktorého obsah tvorí porovnanie miery zásahov do ústavou chránených hodnôt vyvolaných uplatnením napadnutej právnej úpravy (napr. PL. ÚS 11/2013, PL. ÚS 3/09, m. m. PL. ÚS 19/09, m. m. PL. ÚS 23/06).</p> <p>Ťažiskom posúdenia ústavnoprávnej a medzinárodnoprávnej akceptovateľnosti napadnutej právnej úpravy je posúdenie jej súladu so základným právom každého vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. V posudzovanej veci napadnutá právna úprava vylučuje vykonávanie dôkazov pochádzajúcich z operatívnej činnosti jednotlivých zložiek policajného zboru, resp. zo spravodajskej činnosti SIS, a preto je aj vylúčená možnosť</p>

vyjadrenia sa k nim. Dikcia napadnutých zákonných ustanovení je natoľko jednoznačná, že neumožňuje taký posun výkladu s ohľadom na základné právo každého vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, aby sa dotknutá osoba mohla kontradiktórne konfrontovať s poznatkami v správach policajného zboru, resp. SIS. Za týchto okolností je potrebné konštatovať, že napadnutá právna úprava predstavuje zásah do základného práva každého vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Ústavný súd už pri svojej rozhodovacej činnosti vyslovil (I. ÚS 49/01, PL. ÚS 15/03), že postup, ktorým súd odníme účastníkovi konania možnosť vyjadriť sa k dôkazu, ktorý súd vykonal a ktorý obsahoval zistenie významné pre jeho rozhodnutie, a vytvorí tak dotknutému účastníkovi konania podstatne nevýhodnejšie podmienky na preukázanie svojich tvrdení, než akými disponuje druhý účastník konania, je nielen porušením práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ale aj porušením práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a princípu kontradiktórnosti konania a princípu rovnosti zbraní ako základných definičných prvkov základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

a obdobne aj porušením práva na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces podľa čl. 47 charty.

Ústavný súd preto pristúpil k preskúmaniu splnenia už uvádzaných podmienok ústavne a medzinárodnoprávne konformného obmedzenia výkonu napadnutou právnou úpravou dotknutých základných procesných práv.

V posudzovanej veci je nesporné, že predmetné obmedzenia výkonu základných procesných práv napadnutou právnou úpravou sú v zmysle čl. 13 ods. 2 ústavy, ako aj čl. 52 ods. 1 charty ustanovené zákonom. Navyše, tieto obmedzenia rešpektujú podstatu označených základných práv, keďže neohrozujú označené základné práva ako také, pretože ich účinky nastávajú za osobitných podmienok a z dôvodu nebezpečnosti dotknutých osôb pre bezpečnosť Slovenskej republiky, pokiaľ sú uvedené podmienky splnené.

Pokiaľ ide o cieľ spočívajúci v dôležitom ústavou chránenom verejnom záujme, ktorý napadnuté právne úpravy sledujú, z dôvodových správ k nim vyplýva, že zámerom obmedzenia rozsahu odôvodnenia príslušných rozhodnutí vo vymedzených prípadoch je ochrana verejnej bezpečnosti, a to prostredníctvom ochrany utajovaných skutočností, ku ktorým prístup podľa zákona o ochrane utajovaných skutočností má mať len konajúci súd [§ 34 ods. 1 písm. f) zákona o ochrane utajovaných skutočností] a na základe súhlasu vedúceho, do ktorého pôsobnosti utajovaná skutočnosť patrí, v rozsahu potrebnom na konanie advokát po podpísaní vyhlásenia o mlčanlivosti a poučení o povinnostiach pri ochrane utajovaných skutočností a možných dôsledkoch ich porušenia, pričom poučenie vykoná ten, kto bude oprávnený rozhodnúť o prizvaní takejto osoby na konanie, o čom vyhotoví písomný záznam (§ 35 ods. 3 zákona o ochrane utajovaných skutočností).

V prípade uvedenia utajovaných skutočností v odôvodnení administratívnych rozhodnutí podľa napadnutej právnej úpravy, ktoré sú neutajovanou písomnosťou, by mohlo dôjsť k ich vyzradeniu nepovolanej osobe. Podľa ústavného súdu je preto napadnutá právna úprava vhodným prostriedkom pre dosiahnutie cieľa, ktorý sleduje – ochrana verejnej bezpečnosti a medzi napadnutou právnou úpravou a cieľom, ktorý sleduje, je racionálna väzba. Ústavný súd preto pristúpil k preskúmaniu toho, či napadnuté zákonné opatrenia zvolené zákonodarcom v záujme zabezpečenia bezpečnosti Slovenskej republiky prostredníctvom ochrany utajovaných skutočností sú nevyhnutnými, a teda predstavujú najmenej obmedzujúce opatrenie presadzujúce legitímny cieľ.

Napadnuté zákonné opatrenia spĺňajú ústavnoprávnu a medzinárodnoprávnu

požiadavku nevyhnutnosti pre dosiahnutie sledovaného cieľa v prípade, ak neexistuje iné opatrenie, ktoré by vôbec alebo v menšom rozsahu obmedzovalo v návrhoch najvyššieho súdu označené základné procesné práva dotknutých osôb a zároveň aspoň tak, ako napadnutá právna úprava, by bolo vhodným prostriedkom pre dosiahnutie sledovaného cieľa. Iba ak alternatívne hypotetické legislatívne opatrenie je menej reštriktívne (v menšom rozsahu obmedzuje v návrhoch najvyššieho súdu označené základné procesné práva dotknutých osôb) a zároveň je aspoň tak vhodným prostriedkom pre dosiahnutie sledovaného cieľa, t. j. aspoň v takom rozsahu (v takej miere) je spôsobilé dosiahnuť sledovaný cieľ, ako opatrenie zvolené zákonodarcom, možno opatrenie zvolené zákonodarcom považovať za nie nevyhnutné pre dosiahnutie sledovaného cieľa.

Informácie, na základe ktorých SIS vykonáva bezpečnostnú úvahu o existencii bezpečnostných rizík a ktoré zakladajú bezpečnostnú nespôľahlivosť dotknutej osoby, sú získané vlastnou spravodajskou činnosťou SIS alebo v rámci medzinárodnej spravodajskej spolupráce. V mnohých prípadoch sa tieto informácie získavajú aj utajovanými spôsobmi a prostriedkami, v dôsledku čoho predstavujú získané informácie, ako aj samotný spôsob ich získania, utajovanú skutočnosť, na manipuláciu s ktorou sa vzťahujú osobitné právne režimy ustanovené vnútroštátnym právom. Vzhľadom na uvedené sú vyjadrenia SIS k bezpečnostnej spoľahlivosti dotknutej osoby utajovanou skutočnosťou označenou príslušným stupňom utajenia. Sprístupnením utajovaných skutočností nepovolanej osobe by mohlo dôjsť k zmareniu aktivít vykonávaných v súvislosti s dotknutou osobou a zároveň aj k odhaleniu používaných foriem, metód a prostriedkov vyšetrovania. Napadnutá právna úprava tým, že úplne vylučuje možnosť oboznámiť dotknuté osoby s akýmikoľvek dôvodmi týkajúcimi sa verejnej bezpečnosti, ktoré tvoria základ rozhodnutí podľa napadnutej právnej úpravy, a to aj aspoň s podstatou dôvodov, ak už dôvody týkajúce sa bezpečnosti štátu neumožňujú oboznámiť dotknuté osoby s presnými a úplnými dôvodmi tvoriacimi základ predmetných rozhodnutí, prispieva k dosiahnutiu sledovaného cieľa vysokou mierou.

Z vyjadrení účastníkov konania vyplýva, že alternatívnym opatrením vo vzťahu k opatreniu zvolenému zákonodarcom spočívajúcim v neprípustnosti policajného útvaru, resp. ministerstva oboznámiť dotknutú osobu s presnými a úplnými dôvodmi tvoriacimi základ ich rozhodnutí podľa napadnutej právnej úpravy je opatrenie, na základe ktorého by mal príslušný orgán verejnej moci povinnosť oboznámiť dotknuté osoby aspoň s podstatou dôvodov týkajúcich sa verejnej bezpečnosti, ktoré tvoria základ ich rozhodnutí podľa napadnutej právnej úpravy, a to spôsobom, pri ktorom sa zohľadní nevyhnutný dôverný charakter spravodajských a operatívnych informácií (napr. poskytnutím anonymizovaných či súhrnných údajov a pod.). Takéto alternatívne legislatívne opatrenie by v menšom rozsahu ako napadnutá právna úprava obmedzovalo v návrhoch najvyššieho súdu označené základné procesné práva dotknutých osôb, keďže by im umožňovalo ich reálne uplatnenie, resp. poskytovalo procesnú záruku ich efektívneho uplatňovania a ochrany. Takéto alternatívne legislatívne riešenie by umožňovalo dotknutým osobám brániť svoje záujmy za podstatne lepších podmienok, ako to umožňuje napadnutá právna úprava (ktorá možnosť dotknutých osôb brániť svoje záujmy v podstate vylučuje), keďže by dotknutým osobám umožnilo so znalosťou veci posúdiť, či je pre nich užitočné obrátiť sa s príslušným návrhom na súd a vylúčilo by svojvôľu alebo iný ústavne neudržateľný postup príslušného orgánu (policajného útvaru, resp. ministerstva) pri napĺňaní svojho účelu. Takéto alternatívne legislatívne opatrenie však v menšej miere ako napadnutá právna úprava umožňuje dosiahnuť sledovaný cieľ, keďže nevylučuje úplne ako napadnutá právna úprava riziko, že utajované skutočnosti (utajované spravodajské a operatívne informácie) pri nesprávnom spôsobe sprístupnenia podstaty dôvodov týkajúcich sa verejnej bezpečnosti dotknutým osobám budú sprístupnené nepovolanej osobe, čím by mohlo dôjsť k zmareniu aktivít vykonávaných v súvislosti s dotknutou osobou a zároveň k odhaleniu používaných foriem, metód a prostriedkov vyšetrovania.

Keďže uvádzané alternatívne legislatívne riešenie síce v menšom rozsahu ako

napadnutá právna úprava obmedzuje v návrhoch najvyššieho súdu označené základné procesné práva dotknutých osôb, ale k dosiahnutiu ústavou chráneného verejného záujmu, verejnej bezpečnosti, neprispieva rovnakou mierou ako napadnutá právna úprava, t. j. pre dosiahnutie sledovaného cieľa je menej vhodným opatrením, napadnutú právnu úpravu možno považovať za legislatívne opatrenie nevyhnutné pre dosiahnutie sledovaného cieľa. Napokon je potrebné dodať, že účastníci konania neuviedli žiadne iné, alternatívne, prostriedky pre dosiahnutie napadnutou úpravou sledovaného cieľa, ktoré by vôbec alebo v menšom rozsahu ako napadnutá právna úprava obmedzovali výkon v návrhoch najvyššieho súdu označených základných procesných práv a zároveň by rovnakou mierou ako napadnutá právna úprava prispievali k dosiahnutiu napadnutou právnou úpravou sledovaného cieľa.

Ústavný súd preto pristúpil k posúdeniu, či zákonodarca napadnutou právnou úpravou ústavne akceptovateľne vyvážil ústavou chránenú hodnotu bezpečnosti štátu na jednej strane a ústavné procesné základné práva dotknutých osôb na druhej strane, akcentujúc bezpečnosť štátu (bezpečnostný záujem Slovenskej republiky) a s ňou spojenú utajenosť spravodajských a operatívnych informácií.

Ústavný súd vníma citlivosť posúdenia spravodlivej rovnováhy medzi závažnosťou obmedzenia výkonu základných procesných práv vyvolaného uplatnením napadnutej právnej úpravy a hodnotou cieľa, ktorý napadnutá právna úprava obmedzením výkonu dotknutých základných procesných práv sleduje, t. j. citlivosť vzťahu medzi rešpektovaním dotknutých základných procesných práv pri vydávaní administratívnych rozhodnutí o pobyte cudzincov a rozhodnutí o poskytnutí azylu, doplnkovej ochrany alebo dočasného útočiska podľa napadnutej právnej úpravy odrážajúcich súkromný záujem cudzincov na jednej strane a bezpečnostných záujmov Slovenskej republiky a s nimi spojené nakladanie s utajovanými skutočnosťami na druhej strane.

Vyvažovanie medzi ústavou chránenými hodnotami, princípmi, prípadne verejnými záujmami v rámci tretieho kroku testu proporcionality, proporcionality v užšom zmysle slova, spočíva v troch krokoch. Po prvé v posúdení miery intenzity zásahu do jednej ústavou chránenej hodnoty (prípadne princípu alebo verejného záujmu), vyvolanom uplatnením napadnutej právnej úpravy (v posudzovanom prípade miery intenzity zásahu do procesných základných práv dotknutých osôb), po druhé v určení dôležitosti sledovania legitímneho cieľa, t. j. druhej ústavou chránenej hodnoty, prípadne princípu alebo verejného záujmu (v posudzovanom prípade verejnej bezpečnosti) prostredníctvom napadnutej právnej úpravy, resp. v určení miery jeho/jej naplnenia uplatnením napadnutej právnej úpravy a po tretie v určení toho, či dôležitosť/miera naplnenia sledovaného cieľa prostredníctvom napadnutej právnej úpravy môže ospravedlniť zásah do základných práv dotknutých osôb vyvolaný uplatnením napadnutej právnej úpravy. Miera naplnenia, resp. obmedzenia uplatnením napadnutej právnej úpravy v kolízii stojacich ústavou chránených hodnôt pritom môže byť (i) nízka/slabá/nezávažná, (ii) stredná a (iii) vysoká/silná/vážna.

Na úvod posúdenia optimálnej miery naplnenia oboch uplatnením napadnutej právnej úpravy v kolízii stojacich ústavou chránených hodnôt, t. j. v rámci tretieho kroku testu proporcionality, je potrebné uviesť, že obe ústavou chránené hodnoty, ochrana základných procesných práv dotknutých osôb a verejná bezpečnosť, sú rovnako dôležité z abstraktného uhla pohľadu, t. j. bez ohľadu na okolnosti akéhokoľvek konkrétneho prípadu. Obe uvedené ústavou chránené hodnoty predstavujú nevyhnutný základ demokratickej spoločnosti, základnú podmienku pre jej rozvoj a pre rozvoj každého jednotlivca. Abstraktná hodnota/váha uplatnením napadnutej právnej úpravy kolidujúcich ústavou chránených hodnôt je rovnaká.

Podľa ústavného súdu intenzita zásahu do v návrhoch najvyššieho súdu označených základných procesných práv dotknutých osôb vyvolaná uplatnením

napadnutej právnej úpravy je vysoká/silná/vážna. Uvedenie v odôvodnení rozhodnutí policajného útvaru, resp. ministerstva podľa napadnutej právnej úpravy iba skutočnosti, že ide o bezpečnostný záujem Slovenskej republiky, neumožňuje dotknutým osobám oboznámiť sa nielen s presnými a úplnými dôvodmi tvoriacimi základ predmetných rozhodnutí, ale ani s podstatou dôvodov týkajúcich sa verejnej bezpečnosti, ktoré tvoria ich základ. Dotknuté osoby tak nemajú žiadnu možnosť so znalosťou veci posúdiť, či je pre nich užitočné obrátiť sa s príslušným návrhom na súd a v konaní pred súdom možnosť vyjadriť sa k dôkazu, ktorý súd vykonal a ktorý obsahoval zistenie významné pre jeho rozhodnutie. Napadnutá právna úprava zbavuje dotknuté osoby akejkolvek možnosti procesne oponovať tvrdeniu policajného orgánu, resp. SIS, že jeho/jej pobyt je nebezpečný pre Slovenskú republiku.

Na druhej strane hodnota/dôležitosť sledovania ústavou chráneného legitímneho cieľa, t. j. verejnej bezpečnosti prostredníctvom napadnutej právnej úpravy je v okolnostiach posudzovaného prípadu nízka/slabá/nezávažná. Informácie o nebezpečnosti osoby získané spravodajskou činnosťou SIS, ako aj operatívnu činnosťou jednotlivých zložiek Policajného zboru, postupované policajnému útvaru na účely vydania administratívnoprávnych rozhodnutí podľa napadnutého ustanovenia zákona o pobyte cudzincov, resp. ministerstvu na účely vydania administratívnoprávnych rozhodnutí podľa napadnutého ustanovenia zákona o azyle požívajú ochranu poskytovanú zákonom o ochrane utajovaných skutočností. Súčasťou administratívnych spisov v uvedených prípadoch má byť úradný záznam, v ktorom sa uvádza, že príslušnému úradu bolo doručené vyjadrenie o nebezpečnosti dotknutej osoby pre Slovenskú republiku, a keďže predmetné vyjadrenie podlieha utajeniu, nie je súčasťou spisového materiálu dotknutej osoby, ale má byť evidované na príslušnom úrade v osobitnej evidencii utajovaných skutočností. Vyjadrenie SIS, resp. operatívnych zložiek Policajného zboru predstavuje utajovanú skutočnosť, a preto podlieha osobitnému režimu podľa zákona o ochrane utajovaných skutočností a Správneho poriadku. Podľa § 23 ods. 2 Správneho poriadku je správny orgán povinný urobiť opatrenie, aby sa postupom podľa ods. 1 a 2 (nazeranie do spisu) neprístupila utajovaná skutočnosť. Vzhľadom na uvedené aj v prípade neexistencie napadnutej právnej úpravy verejná bezpečnosť, bezpečnostný záujem Slovenskej republiky, pri vydávaní administratívnych rozhodnutí podľa napadnutej právnej úpravy nie je v ohrození.

Ak je miera zásahu do základných procesných práv dotknutých osôb uplatnením napadnutej právnej úpravy vysoká/silná/vážna a ak dôležitosť ochrany verejnej bezpečnosti prostredníctvom napadnutej právnej úpravy je nízka/slabá/nezávažná, dôležitosť sledovania legitímneho cieľa nemôže ospravedlniť/opodstatniť zásah do základných procesných práv dotknutých osôb. Závažný zásah do základných procesných práv dotknutých osôb môže byť ospravedlnený/opodstatnený, iba ak dôležitosť sledovania legitímneho cieľa prostredníctvom napadnutej právnej úpravy by bola tiež vysoká/silná/vážna.

Optimálna miera uspokojenia uplatnením napadnutej právnej úpravy v kolízii stojacich ústavou chránených hodnôt – základných procesných práv dotknutých osôb na jednej strane a bezpečnosti štátu na druhej strane si vyžaduje taký prístup, ktorý poskytne minimálny štandard ochrany základných práv dotknutých osôb. Aj keď možno akceptovať názor, že tento štandard nemusí predstavovať rovnakú kvalitu ochrany, ako je to v iných prípadoch, ktoré nesúvisia s účelom napadnutej právnej úpravy, podľa ústavného súdu nemožno akceptovať stav, ak v zákone niet žiadnej opory pre reálne uplatnenie základných práv a slobôd dotknutých osôb (m. m. PL. ÚS 15/03). Zákonom daná možnosť súdu oboznámiť sa s utajovanou skutočnosťou v rámci súdneho prieskumu administratívnoprávnych rozhodnutí podľa napadnutej právnej úpravy a zákonom daná možnosť advokáta na základe súhlasu vedúceho, do ktorého pôsobnosti utajovaná skutočnosť patrí, jednorazovo oboznámiť sa s utajovanou skutočnosťou v rozsahu potrebnom na konanie podľa ústavného súdu nepredstavujú dostatočnú procesnú záruku efektívneho uplatňovania a ochrany v návrhoch najvyššieho súdu označených základných procesných práv dotknutých

	<p>osôb.</p> <p>V súvislosti s možnosťou vyjadriť sa k dôkazu je potrebné poukázať aj na ustanovenie § 82 ods. 2 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov, podľa ktorého „z nahliadania nemožno vylúčiť časti administratívneho spisu uvedené v odseku 1, ktorými správny súd vykonal alebo bude vykonávať dôkaz. Z nahliadania nemožno vylúčiť ani tie časti spisu, do ktorých mal účastník konania právo nahliadať v konaní pred orgánom verejnej správy.“ Správny súdny poriadok v citovanom ustanovení tak vymedzuje prístup k administratívne (súdnemu) spisu v závislosti od toho, či spis (administratívny, súdny) obsahuje utajované skutočnosti alebo iné skutočnosti chránené podľa osobitného predpisu, ktorými sa vykonal alebo sa bude vykonávať dôkaz alebo ktorými sa naopak dôkaz nevykonával alebo nevykoná. Keď správny súd vykonal alebo plánuje vykonať dôkaz súvisiaci s utajovanou alebo inou chránenou skutočnosťou, zákon neumožňuje vylúčiť z nahliadnutia do spisu ani tie časti, ktoré tieto skutočnosti obsahujú. Dôvodom tejto úpravy je práve ústavou zaručené základné právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.</p> <p>Ústavný súd pripúšťa, aby sa v spojitosti s ochranou utajovaných skutočností zvolili také postupy a úkony príslušného orgánu verejnej moci, ktorých preskúmateľnosť je obmedzená tak, aby sa zákonom sledovaný cieľ dosahoval bez ohrozenia bezpečnostných záujmov štátu a nevznikali s tým spojené ujmy (porovnaj § 2 zákona o ochrane utajovaných skutočností). Obmedzenie tejto preskúmateľnosti však nesmie viesť k tomu, aby sa dotknutá osoba nedozvedela aspoň základné informácie o tom, prečo predstavuje hrozbu pre bezpečnostný záujem Slovenskej republiky (m. m. PL. ÚS 15/03).</p> <p>Základné právo na súdnu ochranu v správnom súdnictve predpokladá nielen formálne umožnenie prístupu uplatnením napadnutej právnej úpravy dotknutých osôb k súdu, resp. súdnej ochrane, ale tiež taký prístup, ktorý im umožní účinnú (efektívnu) ochranu ich individuálnych záujmov. Efektívnosť ochrany individuálnych záujmov závisí od mnohých faktorov, predovšetkým však od práva dotknutej osoby brániť svoje záujmy za najlepších možných podmienok, čo v kontexte napadnutej právnej úpravy znamená, že dotknutá osoba má možnosť vyžadovať od príslušného orgánu (policajného útvaru, resp. ministerstva) sprístupnenie aspoň podstaty dôvodov týkajúcich verejnej bezpečnosti, ktoré tvoria základ jeho rozhodnutia podľa napadnutej právnej úpravy a tak so znalosťou veci posúdiť, či je pre ňu užitočné obrátiť sa s príslušným návrhom na súd. Iba tak sa z hľadiska dotknutej osoby môže vylúčiť svojvôľa alebo iný ústavne neudržateľný postup príslušného orgánu (policajného útvaru, resp. ministerstva) pri napĺňaní účelu napadnutej právnej úpravy vo vzťahu k dotknutej osobe. Z toho vyplýva, že príslušný orgán (policajný útvar, resp. ministerstvo) musí mať zákonom uloženú povinnosť oznámiť dotknutej osobe aspoň podstatu dôvodov týkajúcich sa verejnej bezpečnosti, ktoré tvoria základ rozhodnutia podľa napadnutej právnej úpravy, ak už z dôvodu ochrany verejnej bezpečnosti nemôže dotknutej osobe oznámiť presné a úplné dôvody tvoriace základ rozhodnutí podľa napadnutej právnej úpravy.</p> <p>Aj keď podľa zákona o ochrane utajovaných skutočností sa za osobu oprávnenú oboznamovať sa s utajovanými skutočnosťami považuje aj osoba, ktorá sa v konaní pred štátnym orgánom, na základe súhlasu vedúceho, do ktorého pôsobnosti utajovaná skutočnosť patrí, jednorazovo oboznámi s utajovanými skutočnosťami v rozsahu potrebnom na konanie, a to advokát, podpísaním vyhlásenia o mlčanlivosti a poučení o povinnostiach pri ochrane utajovaných skutočností a možných dôsledkoch ich porušenia sa zaväzuje oznámiť ich osobe dotknutej rozhodnutím podľa napadnutej právnej úpravy, ktorú v konaní zastupuje.</p> <p>Platná právna úprava tak síce výslovne pripúšťa súdny prieskum rozhodnutí podľa napadnutej právnej úpravy, avšak s ohľadom na to, že rozhodnutiami</p>
--	---

podľa napadnutej právnej úpravy dotknutá osoba sa nedozvie ani podstatu dôvodov týkajúcich sa verejnej bezpečnosti, ktoré tvoria základ týchto rozhodnutí, ak už z dôvodu bezpečnosti štátu nemožno dotknutej osobe oznámiť presné a úplné dôvody tvoriace základ týchto rozhodnutí, takýto súdny prieskum nemôže byť z hľadiska ochrany práv a právom chránených záujmov takejto osoby efektívny, nemôže byť ani dostatočnou zárukou proti prípadnej svojvôli kompetentného štátneho orgánu a nemôže ani reálne naplniť základné právo dotknutej osoby na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru či právo na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces podľa čl. 47 charty.

Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora platí, že ak má byť súdny prieskum zaručený čl. 47 charty účinný, dotknutá osoba musí mať možnosť oboznámiť sa s dôvodmi, na ktorých sa zakladá rozhodnutie prijaté voči nej, a to buď prostredníctvom prečítania samotného rozhodnutia, alebo prostredníctvom oznámenia dôvodov na základe jej žiadosti, bez toho, aby bola dotknutá právomoc príslušného súdu vyžadovať od dotknutého orgánu, aby tieto dôvody oznámil (rozsudok Josep Peñarroja Fa, spojené veci C-372/09 a C-373/09, EU:C:2011:156, bod 63, ako aj rozsudok Hristo Gajdarov, C-430/10, EU:C:2011:749, bod 41), aby sa jej umožnilo brániť svoje práva za najlepších možných podmienok a pri plnej znalosti veci rozhodnúť, či je potrebné obrátiť sa na príslušný súd, a aby tento súd mal možnosť v plnom rozsahu preskúmať zákonnosť dotknutého vnútroštátneho rozhodnutia (rozsudok Unectef proti Georges Heylens a i., 222/86, EU:C:1987:442, bod 15; rozsudok Kadi a Al Barakaat International Foundation proti Rade a Komisii, spojené veci C-402/05 P a C-415/05 P, EU:C:2008:461, bod 337).

V správnom, ako aj súdnom konaní sa však môže ukázať nevyhnutné, že určité informácie sa dotknutej osobe nebudú môcť sprístupniť najmä vzhľadom na naliehavé dôvody súvisiace s bezpečnosťou štátu (rozsudok Kadi a Al Barakaat International Foundation proti Rade a Komisii, už citovaný, bod 342).

Podľa Súdneho dvora ak za výnimočných okolností vnútroštátny orgán nemôže dotknutej osobe oznámiť presné a úplné dôvody, na ktorých sa zakladá svoje rozhodnutie, odvolávajúc sa na dôvody týkajúce sa bezpečnosti štátu, príslušný súd dotknutého členského štátu musí mať k dispozícii a musí použiť postupy a pravidlá procesného práva, ktoré umožnia po prvé skĺbiť legitímne záujmy bezpečnosti štátu týkajúce sa povahy a zdrojov informácií, ku ktorým sa prihliadalo pri prijímaní takého rozhodnutia, a po druhé dostatočne zaručiť jednotlivcom dodržanie ich procesných práv, akým je právo byť vypočutý a zásada kontradiktórnosti (obdobne rozsudok Súdneho dvora Kadi a Al Barakaat International Foundation proti Rade EÚ a Komisii, už citovaný, bod 344; rozsudok ZZ proti Secretary of State for the Home Department, C-300/11, EU:C:2013:363, bod 57). Na tento účel majú podľa Súdneho dvora členské štáty povinnosť zabezpečiť jednak účinné súdne preskúmanie existencie a opodstatnenia dôvodov, na ktoré sa vnútroštátny orgán odvoláva v súvislosti s bezpečnosťou štátu a jednak postupy a pravidlá tohto preskúmania zaručujúce jednotlivcom dodržanie ich procesných práv, akým je právo byť vypočutý a zásada kontradiktórnosti.

V rámci súdneho prieskumu administratívnoprávnych rozhodnutí prijatých z dôvodu ochrany verejnej bezpečnosti musia členské štáty zabezpečiť pravidlá umožňujúce súdu poverenému preskúmaním zákonnosti tohto rozhodnutia, aby sa oboznámil so všetkými dôvodmi a dôkazmi, na základe ktorých bolo toto rozhodnutie prijaté (obdobne rozsudok ZZ proti Secretary of State for the Home Department, už citovaný, bod 59).

Pokiaľ ide o požiadavky, ktoré musí spĺňať súdny prieskum existencie a opodstatnenosti dôvodov, ktoré príslušný vnútroštátny orgán uvádza v súvislosti s bezpečnosťou štátu, súd musí mať poverenie overiť, či tieto dôvody bránia

oznámeniu presných a úplných dôvodov, na ktorých sa zakladá sporné rozhodnutie, ako aj s tým súvisiacich dôkazov (rozsudok ZZ proti Secretary of State for the Home Department, už citovaný, bod 60). Podľa Súdneho dvora príslušný vnútroštátny súd musí nezávisle preskúmať všetky skutkové a právne okolnosti, ktoré uvádza príslušný vnútroštátny orgán, a v súlade s vnútroštátnymi procesnými pravidlami musí posúdiť, či bezpečnosť štátu bráni takému oznámeniu. Ak vnútroštátny súd dospeje k záveru, že bezpečnosť štátu nebráni tomu, aby sa dotknutej osobe oznámili presné a úplné dôvody, na ktorých sa zakladá rozhodnutie z dôvodu ochrany verejnej bezpečnosti, poskytne možnosť príslušnému vnútroštátnemu orgánu, aby dotknutej osobe oznámil chýbajúce dôvody a dôkazy. Ak ich poskytnutie príslušný vnútroštátny orgán neschváli, vnútroštátny súd pristúpi k preskúmaniu takeého rozhodnutia len na základe dôvodov a dôkazov, ktoré boli oznámené. Ak sa však ukáže, že bezpečnosť štátu skutočne bráni tomu, aby sa dotknutej osobe oznámili presné a úplné dôvody, pre ktoré predstavuje hrozbu pre bezpečnosť štátu, súdny prieskum rozhodnutia prijatého z dôvodu ochrany bezpečnosti štátu sa musí vykonať v rámci konania, ktoré primerane zabezpečí rovnováhu požiadaviek súvisiacich s bezpečnosťou štátu a požiadaviek vyplývajúcich z práva na účinnú súdnu ochranu, pričom prípadné zásahy do výkonu tohto práva sa majú obmedziť na minimum.

Vzhľadom na rešpektovanie čl. 47 charty je potrebné v čo najväčšej miere dodržať zásadu kontradiktórnosti, aby dotknutá osoba mohla spochybníť dôvody, na ktorých sa dotknuté rozhodnutie zakladá, ako aj predložiť vyjadrenia k dôkazom, ktoré s tým súvisia, a tým účinne uplatniť svoje prostriedky obhajoby. Predovšetkým je potrebné, aby sa dotknutej osobe v každom prípade oznámila podstata dôvodov, na ktorých sa zakladá rozhodnutie prijaté z dôvodu ochrany bezpečnosti štátu, pričom potreba chrániť bezpečnosť štátu nemôže viesť k tomu, že dotknutá osoba príde o svoje právo byť vypočutá a jej právo na účinný prostriedok nápravy tak bude neúčinné (obdobne rozsudok ZZ proti Secretary of State for the Home Department, už citovaný, bod 65). Uvedený záver však neplatí rovnako pre dôkazy, ktoré sú základom dôvodov ohrozenia bezpečnosti štátu predložených príslušnému vnútroštátnemu súdu. Za určitých okolností totiž môže zverejnenie týchto dôkazov priamo a konkrétne ohroziť bezpečnosť štátu, pretože môže napríklad ohroziť život, zdravie alebo slobodu osôb alebo odhaliť vyšetrovacie metódy vnútroštátnych vyšetrovacích orgánov a tým vážne narušiť splnenie budúcich úloh týchto orgánov, prípadne im úplne zabrániť. Podľa Súdneho dvora je na príslušnom vnútroštátnom súde, aby zabezpečil to, že sa podstata dôvodov, na ktorých sa zakladá sporné rozhodnutie, oznámi dotknutej osobe takým spôsobom, pri ktorom sa riadne zohľadní nevyhnutný dôverný charakter takýchto dôkazov (rozsudok ZZ proti Secretary of State for the Home Department, už citovaný, bod 68).

Aj podľa v tomto náleze už uvádzanej judikatúry ESJP v prípadoch, keď je národná bezpečnosť „v stávke“ (when national security is „at stake“), štát musí zabezpečiť, aby dotknutá osoba mala prístup k účinnému opravnému prostriedku a spravodlivému súdному konaniu. To podľa ESJP v sebe zahŕňa aj zachovanie určitej miery kontradiktórnosti konania, a to aj v prípade, ak časť alebo všetky dôkazy podliehajú utajeniu.

Článok 47 ods. 3 ústavy konkretizuje základné právo na rovnosť v dôstojnosti a v právach podľa čl. 12 ods. 1 ústavy a základné právo na rovnaké zaobchádzanie podľa čl. 12 ods. 2 ústavy a upresňuje ich o ústavnoprávny princíp rovnosti účastníkov v konaní pred orgánom súdnej alebo inej právnej ochrany. Podstatou tejto ústavnoprosnej zásady je to, že všetci účastníci občianskeho súdneho konania vrátane konania pred správnym súdnictvom majú rovnaké procesné práva a povinnosti, ktoré uplatňujú a plnia za rovnakých procesných podmienok bez zvýhodnenia alebo diskriminácie niektorej z procesných strán. Nerozhoduje pritom procesné postavenie alebo procesná pozícia účastníka konania a podstatné nie je ani to, ktorý z účastníkov sa stane žalobcom a ktorý z účastníkov je žalovaný (PL. ÚS 15/03). Napadnutá právna úprava ústavnoprávny princíp rovnosti účastníkov v konaní pred orgánom súdnej alebo inej právnej ochrany

vzhľadom na už uvedené nenapĺňa.

Pokiaľ ide o namietaný nesúlad napadnutej právnej úpravy s princípom právneho štátu podľa čl. 1 ods. 1 ústavy, ústavný súd konštatuje, že medzi základné úlohy právneho štátu patrí vytvorenie právnych a faktických garancií uplatňovania základných práv a slobôd. V prípade, ak sa ochrana základných práv a slobôd dotknutých osôb má realizovať prostredníctvom osobitného konania pred štátnym alebo iným orgánom, úloha štátu spočíva v zabezpečení existencie a právnej úpravy takýchto konaní dostupných (na nediskriminačnom základe) každému z nositeľov základných práv a slobôd. Ďalším kritériom kladeným na takéto konania je, aby sa v ich rámci a ich prostredníctvom zabezpečoval reálny (a nie iba fiktívny) výkon, resp. ochrana niektorého zo základných práv alebo slobôd dotknutých osôb. Za neoddeliteľnú súčasť takýchto konaní je potrebné považovať nevyhnutné procesné záruky reálneho uplatňovania a ochrany základných práv a slobôd. Samotnou existenciou takýchto konaní sa ústavné a medzinárodnoprávne požiadavky späté s uplatňovaním základných práv a slobôd dotknutých osôb nevyčerpávajú, pretože tieto predpokladajú tiež určitú „kvalitu“ orgánov rozhodujúcich o uplatnení, resp. ochrane základných práv a slobôd (nezávislosť a nestrannosť rozhodovacích orgánov), ako aj určitú kvalitu samotného konania o nich (II. ÚS 9/00, PL. ÚS 15/03).

Ústavný súd konštatuje, že čl. 1 ods. 1 ústavy vyjadruje „najvšeobecnejší princíp“, ktorý sa v Slovenskej republike uplatňuje a od ktorého sa odvíjajú jednotlivé práva a slobody, ktorých porušením automaticky dochádza aj k porušeniu toho princípu. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu princíp právneho štátu ustanovený v čl. 1 ods. 1 ústavy je základným ústavnoprávnym princípom v Slovenskej republike. Ak zákonodarca uplatní svoju zákonodarnú právomoc v nesúlade s iným ustanovením ústavy, zároveň tým poruší aj základný princíp ústavnosti ustanovený čl. 1 ods. 1 ústavy (PL. ÚS 15/98, PL. ÚS 1/2017).

Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že napadnuté ustanovenie zákona o pobyte cudzincov a napadnuté ustanovenie zákona o azyle nie sú v súlade s čl. 46 ods. 1 a 2, čl. 47 ods. 3, čl. 48 ods. 2 v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 12 ods. 1 a 2 a s čl. 13 ods. 4 ústavy a s čl. 47 charty.

Najvyšší súd namieta nesúlad napadnutej právnej úpravy aj s právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Podľa judikatúry ESĽP ustanovenie čl. 6 ods. 1 dohovoru je na azylové a imigračné prípady neaplikovateľné. Európsky súd pre ľudské práva v rozsudku vo veci Maaouia proti Francúzsku (rozsudok ESĽP z 5. 10. 2000 vo veci Maaouia Kaya proti Francúzsku, sťažnosť č. 39652/98, bod 35 a 40) konštatuje, že rozhodnutia o vstupe, pobyte a vyhostení cudzincov sa netýkajú určenia občianskych práv alebo povinností žiadateľa alebo trestného obvinenia proti nemu v rámci významu čl. 6 ods. 1 dohovoru (pozri aj, napr.: rozhodnutie Európskej komisie pre ľudské práva z 2. 5. 1979 vo veci Uppal a Singh proti Spojenému Kráľovstvu, sťažnosť č. 8244/78, DR 17, s. 149; rozhodnutie Európskej komisie pre ľudské práva z 15. 5. 1984 vo veci Bozano proti Francúzsku, sťažnosť č. 9990/82, DR 39, s. 119; rozhodnutie Európskej komisie pre ľudské práva z 5. 12. 1996 vo veci Urrutikoetxea proti Francúzsku, sťažnosť č. 31113/96, DR 87-B, s. 151; a rozhodnutie Európskej komisie pre ľudské práva z 25. 10. 1996 vo veci Kareem proti Švédsku, sťažnosť č. 32025/96, DR 87-A, s. 173). Procesné záruky zaručené čl. 6 ods. 1 dohovoru sa aplikujú len na občianske a trestné konania.

Podľa ESĽP ustanovenia dohovoru majú byť vykladané v rámci celého systému zavedeného dohovorom vrátane protokolov k nemu. Podľa ESĽP procesné záruky v konaniach o vyhostení cudzincov sú upravené v osobitnom ustanovení (lex specialis) dohovoru, ktorým je čl. 1 protokolu č. 7, prijatom 22. novembra 1984 (rozsudok ESĽP vo veci Maaouia Kaya proti Francúzsku, cit. vyššie, bod 36; Česká a Slovenská Federatívna Republika pristúpila k protokolu č. 7, dojednanému v Štrasburgu 22. 11. 1984, spolu s pristúpením k dohovoru 21. 2.

1991, pozri: Oznámenie Federálneho ministerstva zahraničných vecí č. 209/1992 Zb. o prístupí Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky k dohovoru, rovnako ako aj k ďalším dodatkovým protokolom). Podľa ESĽP členské štáty si želali prijať osobitné opatrenie v tejto oblasti, keďže si boli vedomé, že čl. 6 ods. 1 dohovoru sa neaplikuje na konania o vyhostení cudzincov.

Podľa ESĽP cudzinec s legálnym pobytom na území členského štátu Rady Európy už požíva určité záruky v čase prijatia opatrenia o vyhostení, najmä tie, ktoré poskytuje čl. 3 dohovoru (zákaz neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania) a čl. 8 dohovoru (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života), v spojení s čl. 13 dohovoru (právo na účinný prostriedok nápravy pred vnútroštátnym orgánom). Berúc do úvahy uvedené práva priznané cudzincom, čl. 1 protokolu č. 7 bol pridaný do systému dohovoru v záujme poskytnúť minimum záruk takýmto osobám v prípade vyhostenia z územia zmluvného štátu. Pojem „vyhostenie“ v zmysle čl. 1 protokolu č. 7 je podľa ESĽP autonómny pojem, ktorý je nezávislý od akejkolvek definície obsiahnutej vo vnútroštátnom práve. Vzťahuje sa na akékoľvek opatrenie nútiace cudzinca odísť s územia štátu, kde mal legálny pobyt, s výnimkou extradície (rozsudok ESĽP z 5. 10. 2006 vo veci Bolat proti Rusku, sťažnosť č. 14139/03, bod 79). Článok 1 protokolu č. 7 sa tak aplikuje iba na cudzincov, ktorí majú legálny pobyt na území určitého členského štátu. Pripojenie tohto článku umožňuje priznať ochranu v takých prípadoch, ktoré nie sú pokryté inými medzinárodnými nástrojmi, a umožňuje sa tejto ochrany dovoľávať v rámci systému kontroly poskytovanom dohovorom (rozsudok ESĽP vo veci Maaouia Kaya proti Francúzsku, cit. vyššie, bod 36). Prijatím čl. 1 protokolu č. 7 obsahujúceho záruky osobitne vzťahujúce sa na konania o vyhostení cudzincov štáty jasne vyjadrili svoj úmysel nezahmúť takéto konania do rámca čl. 6 ods. 1 dohovoru (rozsudok ESĽP vo veci Maaouia Kaya proti Francúzsku, cit. vyššie, bod 37).

Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že napadnuté ustanovenie zákona o pobyte cudzincov a napadnuté ustanovenie zákona o azyle nespádajú do rámca vecnej pôsobnosti čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto ani nemôžu byť v nesúlade s ním. Ústavný súd preto návrhom najvyššieho súdu na vyslovenie nesúladu napadnutej právnej úpravy s čl. 6 ods. 1 dohovoru nevyhovel.

Najvyšší súd namieta nesúlad napadnutej právnej úpravy aj so základným právom na účinný opravný prostriedok podľa čl. 13 dohovoru v spojení so základným právom na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru. Najvyšší súd však v odôvodnení svojich návrhov bližšie neuvádza, v čom by mal namietaný nesúlad napadnutej právnej úpravy so základným právom na rešpektovanie súkromného a rodinného života spočívať. Jeho argumentácia sa sústreďuje len na dôvody namietaného nesúladu napadnutej právnej úpravy so základným právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd konštatuje, že k prípadnému zásahu do základného práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru a obdobne aj podľa čl. 19 ods. 2 ústavy môže dôjsť až v dôsledku aplikácie napadnutej právnej úpravy kompetentnými orgánmi na skutkové okolnosti konkrétneho prípadu. Napadnuté ustanovenia zákona o pobyte cudzincov a zákona o azyle sa preto nemôžu in abstracto dostať do priamej súvislosti s čl. 8 ods. 1 dohovoru a byť s ním v nesúlade. Ústavný súd preto návrhu najvyššieho súdu na vyslovenie nesúladu ustanovenia § 120 ods. 2 zákona o pobyte cudzincov a ustanovenia § 52 ods. 2 zákona o azyle s čl. 8 ods. 1 dohovoru nevyhovel.

Článok 13 dohovoru spolu s čl. 5 ods. 2 až 4 a čl. 6 dohovoru formuje súčasť procesných garancií dohovoru. Článok 13 dohovoru zamýšľa zabezpečiť efektívnu ochranu hmotných práv a slobôd zaručených dohovorom (rozsudok ESĽP z 19. 2. 1998 vo veci Kaya proti Turecku, sťažnosť č. 22729/93, bod 106). Právo na účinný opravný prostriedok podľa čl. 13 dohovoru je podporným (pomocným) právom. Jeho porušenia sa možno dovoľávať len v spojení s porušením hmotného základného práva alebo slobody podľa dohovoru alebo

protokolov k nemu. Najvyšší súd v návrhoch namieta nesúlad napadnutej právnej úpravy s čl. 13 dohovoru v spojení s čl. 8 ods. 1 dohovoru, ktorý zaručuje právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života, obydlia a korešpondencie. Keďže, ako už ústavný súd konštatoval v predchádzajúcom bode tohto nálezu, napadnuté ustanovenia zákona o pobyte cudzincov a zákona o azyle sa nemôžu in abstracto dostať do priamej súvislosti s čl. 8 ods. 1 dohovoru a byť s ním v nesúlade, napadnutá právna úprava v okolnostiach posudzovaného prípadu nemôže byť in abstracto v nesúlade ani s čl. 13 dohovoru. Ústavný súd preto nevyhovel ani návrhu na vyslovenie nesúladu ustanovenia § 120 ods. 2 zákona o pobyte cudzincov a ustanovenia § 52 ods. 2 zákona o azyle s čl. 13 dohovoru.

Ústavný súd rozhodol:

Ustanovenie § 120 ods. 2 zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nie je v súlade s čl. 46 ods. 1 a 2, čl. 47 ods. 3, čl. 48 ods. 2 v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 12 ods. 1 a 2 a s čl. 13 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky a s čl. 47 Charty základných práv Európskej únie.

Ustanovenie § 52 ods. 2 zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nie je v súlade s čl. 46 ods. 1 a 2, čl. 47 ods. 3, čl. 48 ods. 2 v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 12 ods. 1 a 2 a s čl. 13 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky a s čl. 47 Charty základných práv Európskej únie.

Vo zvyšnej časti ústavný súd návrhom nevyhovel.

Odlišné stanovisko sudcu M. Ľalíka

Právo na prístup k súdu a právo na rozhodnutie vo veci po riadnom priebehu konania podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy, ale aj právo na azyl podľa čl. 53 ústavy nie sú absolútne práva, ale podliehajú v zmysle čl. 51 ods. 1 a čl. 53 ústavy zákonným obmedzeniam s tým záverom, že taký zákon, vydaný na základe ústavného splnomocnenia, nemôže toto právo celkom negovať alebo ho poprieť.

Princíp proporcionality sa uplatňuje hlavne v oblasti základných ľudských práv a slobôd podľa 2. oddielu druhej hlavy ústavy, medzi ktoré nepatrí právo cudzincov na azyl a na pobyt na území Slovenskej republiky. Je vecou suverénneho štátu, za akých podmienok poskytne azyl a pripustí pobyt cudzincov na svojom území. Vzhľadom na čl. 51 ods. 1 a čl. 53 ústavy sa tak suverénnemu zákonodarcovi otvára široký priestor pre voľbu najrôznejších riešení danej problematiky, ktorej zákonná úprava nemusí byť v prísnom vzťahu proporcionality k cieľu, ktorý je reguláciou sledovaný, t. j. nemusí ísť o opatrenie v demokratickej spoločnosti nevyhnutné, ako je to napr. u iných práv, ktorých sa možno dovoliavať priamo z ústavy, ale stačí, ak ide o rozumný prostriedok; nemusí však ísť o prostriedok najlepší, najvhodnejší, najúčinnjší či najmúdrejší.

Z dotknutej zákonnej úpravy tiež vyplýva, že táto úprava vôbec neupiera cudzincom právo na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy, preto ani nebol dôvod na konštatovanie, že išlo o úpravu protiústavnú.

Rovnako právo na kontradiktórne konanie nemá absolútny charakter, lebo jeho rozsah sa môže líšiť najmä v závislosti na osobitostiach daného konania. V prípade špecifických okolností neposkytnutie určitej písomnosti v rámci konania ostatným stranám, čo im znemožňuje vyjadriť sa k jej obsahu, nie je v rozpore s právom garantovaným čl. 46 ods. 1 a 2 či čl. 47 ods. 3 ústavy, ak je v „hre“ národná bezpečnosť. Ani z čl. 1 ods. 1 ústavy nemožno vyvodíť aspekt, na ktorom sú vybudované ústavné základy fungovania demokratického a právneho

	<p>štátu, že cudzinec má absolútne právo na obsahové oboznámenie sa so všetkými konkrétnymi dôkazmi, na základe ktorých všeobecný súd nevyhovel jeho žalobe.</p> <p>Uvažovať o kategórii rovnosti (čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy) možno len v relácii medzi najmenej dvomi subjektmi v rovnakom, resp. porovnateľnom postavení; v zložitých prípadoch treba aj hodnotový úsudok, ktorý predpokladá pochopenie zmyslu a účelu preskúmavanej právnej úpravy. Tieto úvahy a hodnotenia sa vo väčšinovom náleze však vôbec nepodávajú, preto môžeme konštatovať, že dotknutá právna úprava nediskriminuje len jednu skupinu cudzincov oproti inej skupine v rovnakom (porovnateľnom) postavení.</p> <p>Z uvedeného vyplýva, že napadnutá právna úprava neporušuje označené základné práva cudzincov, preto nebolo možné hovoriť o jej protiústavnosti. Z tohto dôvodu nemalo byť sťažnosti najvyššieho súdu vyhovené; zákonné a spravodlivé rozhodnutie mohol vydať jej ústavno-konformnou interpretáciou a aplikáciou, na ktorú rezignoval nielen všeobecný súd, ale aj súd ústavný.</p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov</p>	<p>PL. ÚS 11/2013, PL. ÚS 3/09 PL. ÚS 15/03</p> <p>Súdny dvor EÚ: rozsudok Josep Peñarroja Fa, spojené veci C-372/09 a C-373/09, EU:C:2011:156; rozsudok Hristo Gajdarov, C-430/10, EU:C:2011:749; rozsudok Unectef proti Georges Heylens a i., 222/86, EU:C:1987:442; rozsudok Kadi a Al Barakaat International Foundation proti Rade a Komisii, spojené veci C-402/05 P a C-415/05 P, EU:C:2008:461; rozsudok ZZ proti Secretary of State for the Home Department, C-300/11, EU:C:2013:363</p> <p>PL. ÚS 15/98, PL. ÚS 1/2017</p> <p>ESEP: Maaouia Kaya proti Francúzsku, sťažnosť č. 39652/98; Bolat proti Rusku, sťažnosť č. 14139/03; Kaya proti Turecku, sťažnosť č. 22729/93</p> <p>Európska komisia pre ľudské práva: Uppal a Singh proti Spojenému Kráľovstvu, sťažnosť č. 8244/78, DR 17; Bozano proti Francúzsku, sťažnosť č. 9990/82, DR 39; Urrutikoetxea proti Francúzsku, sťažnosť č. 31113/96, DR 87-B; Kareem proti Švédsku, sťažnosť č. 32025/96</p>
<p>súvisiace právne predpisy</p>	<p>zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov zákon č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov</p>
<p>klúčové slová</p>	<p>azyl cudzinec, cudzinci diskriminácia konanie-princíp rovnosti zbraní v konaní konanie-rovnosť účastníkov súdneho konania pobyt-povolenie základné ľudské práva a slobody-obmedzenie práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na spravodlivý proces princíp a zásady (zjednotenie pojmov)-princíp proporcionality (primeranosti) práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom princíp a zásady (zjednotenie pojmov)-princíp právneho štátu kolízia záujmov konanie-kontradiktórnosť medzinárodné právo-medzinárodná zmluva (dohovor) medzinárodné právo-medzinárodný záväzok</p>

	národná bezpečnosť ochrana utajovaných skutočností práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na rovnosť účastníkov v konaní práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom princíp a zásady (zjednotenie pojmov)-princíp rovnosti súlad-súlad právnych predpisov
--	--

spisová značka	PL. ÚS 6/2017
populárny názov	Rokovací poriadok
sudca spravodajca	Peter Brňák
druh konania	konanie o súlade právnych predpisov
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	09.01.2019
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 1 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 13 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 13 ods. 4 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 10 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 10 ods. 2 Ústava Slovenskej republiky čl. 26 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 26 ods. 2 Ústava Slovenskej republiky čl. 26 ods. 4 Ústava Slovenskej republiky čl. 31 zákon č. 350/1996 Z. z. o rokovanom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky § 30 zákon č. 350/1996 Z. z. o rokovanom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky § 27 ods. 7 zákon č. 350/1996 Z. z. o rokovanom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky § 32 ods. 2 zákon č. 350/1996 Z. z. o rokovanom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky § 32 ods. 5 zákon č. 350/1996 Z. z. o rokovanom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky § 28 ods. 1 zákon č. 350/1996 Z. z. o rokovanom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky § 32 ods. 4
analytická právna veta	Regulovanie parlamentnej rozpravy nemôže byť samoučelné a tiež nemôže poprieť jej význam v demokratickom a materiálnom právnom štáte v jej podstate. Pri nastavení pravidiel parlamentnej rozpravy je potrebné vziať do úvahy princípy racionality a efektívnosti zákonodarstva, procedurálnej spravodlivosti, vypočutia strán zastúpených v parlamente, ochrany práv všetkých poslancov či zabránenie obštrukciám. Nie každá úprava v rokovanom poriadku a nie každá zmena rokovacieho poriadku upravujúca parlamentné procedúry znamená zásah do slobodného výkonu poslaneckého mandátu. Existencia rokovacieho poriadku zo svojej podstaty znamená, že výkon poslaneckého mandátu je viazaný na nejaké pravidlá. Ich účelom je stanovenie pravidiel pre riadny výkon ústavných právomocí parlamentu. Samotná existencia takýchto pravidiel preto nie je popretím slobodného výkonu poslaneckého mandátu, práve naopak, tieto pravidlá umožňujú jeho riadny výkon predvídateľným spôsobom.
skutkový stav a základné fakty	Skupina 30 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky (ďalej len "národná rada") podala návrh na vyslovenie nesúladu ustanovení zákona č. 350/1996 Z. z. o rokovanom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov (ďalej len "zákon o rokovanom poriadku"). Napadnuté ustanovenia zakázali rečníkovi v národnej rade pri prednese používať zvukovú prezentáciu, obrazovú prezentáciu a obrazovo-zvukovú prezentáciu, obmedzili dĺžku rečnickeho času poslanca, pričom predsedu národnej rady, podpredsedu národnej rady, prezidenta republiky a členov vlády nie je časovo obmedzený a možno im

	<p>udelit' slovo kedykoľvek. V prípade porušenia zákonných obmedzení, možno po predchádzajúcom upozornení poslanca, z rokovacej sály národnej rady vykázat'. Podľa napadnutej právnej úpravy je tiež zakázané do rokovacej sály vnášať transparenty, plagáty, letáky alebo iné obdobné vizuálne zobrazenia, zbrane, výbušniny a paralyzujúce prístroje a látky. Do rokovacej sály je zakázané nosiť materiály propagujúce politickú stranu alebo politické hnutie alebo šíriace reklamu.</p> <p>Navrhovatelia namietajú nesúlads napadnutej právnej úpravy s princípom ochrany práva na slobodu prejavu, s princípom ochrany slobodnej súťaže politických síl a s princípmi právneho štátu.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>K časti o súdnom prieskume parlamentných pravidiel ako prelomení parlamentnej autonómie ústavný súd uvádza, že parlamentná autonómia ako absolútne vylúčenie možnosti kontroly parlamentu zo strany iných štátnych orgánov sa nevyhnutne dostáva do konfliktu s princípom právneho štátu, ktorý predpokladá súdnu kontrolu a podriadenie každého štátneho orgánu (vrátane parlamentu) ústave. Riešenie tohto konfliktu v kontinentálnej Európe spočíva v doktríne, podľa ktorej sú to ústavné súdy, ktoré rozsah parlamentnej autonómie určujú svojou judikatúrou, a tak nastoľujú rovnováhu medzi parlamentnou autonómiou a princípom právneho štátu. Rokovací poriadok preto nestojí mimo ústavno-ochrannej právomoci ústavného súdu. Z doterajšej rozhodovacej činnosti vidno, že ústavný súd vstupuje do rokovacieho poriadku iba v rozsahu nevyhnutnom na naplnenie jeho funkcie nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy).</p> <p>Sloboda prejavu poslanca v parlamente, jej ochrana a jej regulácia</p> <p>Ústavný súd vychádza z toho, že pre riadny výkon mandátu poslanca je dôležité jeho slobodné vystupovanie na schôdzach národnej rady a na schôdzach jej výborov. Poslanec tiež podáva písomnosti, najmä návrhy zákonov, návrhy na ich zmenu alebo doplnenie, procedurálne návrhy či interpelácie. Aj v tomto prípade potrebuje poslanec istotu, že tak môže robiť slobodne bez obavy z následného postihu. So zreteľom na zabezpečenie riadneho výkonu poslaneckého mandátu je preto potrebné garantovať slobodu prejavu pri výkone mandátu poslanca.</p> <p>Z hľadiska predmetu konania v kontexte ochrany výrokov poslanca podľa čl. 78 ods. 2 ústavy ústavný súd zastáva názor, že indennita v čl. 78 ods. 2 ústavy chráni obsah výroku či prejavu poslanca, a nie formu.</p> <p>Rokovanie parlamentu je vysoko formalizované a riadi sa presnými pravidlami, ktoré zaručujú jasný a predvídateľný výkon právomocí parlamentu. Súčasťou pravidiel rokovania parlamentu a výkonu jeho ústavných právomocí je aj úprava rozpravy, ktorá je jadrom jeho činnosti. Jednou z primárnych úloh rokovacích poriadkov parlamentov je vymedziť okrem iného aj to, komu, kým, kedy, akým spôsobom a z akého dôvodu je na schôdzi parlamentu udelené slovo a za akých podmienok. Inak povedané, regulácia rozpravy. Z časového hľadiska môže byť regulovaná celková dĺžka rozpravy alebo dĺžka rečníckeho času určeného na vystúpenie v rozprave. Ak je stanovená celková dĺžka trvania rozpravy, je vopred známe, kedy rozprava skončí. Naopak, ak je stanovený len rečnícky čas a vopred nie je známy počet rečníkov, keďže títo sa môžu prihlasovať aj počas rozpravy (napr. písomne alebo ústne), na začiatku rozpravy nie je známe, kedy skončí.</p> <p>Regulovanie parlamentnej rozpravy nemôže byť samoúčelné a tiež nemôže poprieť jej význam v demokratickom a materiálnom právnom štáte v jej podstate. Pri nastavení pravidiel parlamentnej rozpravy je potrebné vziať do úvahy princípy racionality a efektívnosti zákonodarstva, procedurálnej spravodlivosti, vypočutia strán zastúpených v parlamente, ochrany práv všetkých poslancov či zabránenie obštrukciám. Nie každá úprava v rokovacom poriadku a nie každá zmena rokovacieho poriadku upravujúca parlamentné procedúry znamená zásah do slobodného výkonu poslaneckého mandátu. Existencia</p>

rokovacieho poriadku zo svojej podstaty znamená, že výkon poslaneckého mandátu je viazaný na nejaké pravidlá. Ich účelom je stanovenie pravidiel pre riadny výkon ústavných právomocí parlamentu. Samotná existencia takýchto pravidiel preto nie je popretím slobodného výkonu poslaneckého mandátu, práve naopak, tieto pravidlá umožňujú jeho riadny výkon predvídateľným spôsobom.

Ak parlament zostane nečinný, resp. nefunkčný, pretože je vystavený obštrukciám či už jednotlivých poslancov alebo celej parlamentnej menšiny, nemôžu svoje práva vykonávať ani ostatní poslanci. Parlament nie je schopný plniť svoje funkcie, ktoré mu ústava priznáva a pri výkone ktorých je nezastupiteľný. Obštruovanie parlamentu znamená, že ostatní poslanci nemôžu vykonávať ich poslanecký mandát, čo predstavuje zásah do ich práv. Parlamenty preto vo svojich rokovacích poriadkoch hľadajú regulačné riešenia, ktoré pri rešpektovaní slobody prejavu poslanca v parlamente ako základu parlamentnej práce zabezpečia tiež ochranu rovnakých práv ostatných, resp. všetkých poslancov, a tiež zabezpečia ústavou predpokladaný výkon parlamentných právomocí.

Nesúlad s princípom ochrany práva na slobodu prejavu

Ustanovením § 30 rokovacieho poriadku došlo k určeniu dĺžky rečníckeho času, a to pre poslanca písomne prihláseného do rozpravy najviac na 20 minút, pre poslanca povereného poslaneckým klubom najviac na 30 minút, ak rokovací poriadok neustanovuje inak, alebo ak národná rada bez rozpravy nerozhodne o predĺžení rečníckeho času. Ďalej pre poslanca ústne prihláseného do rozpravy najviac na 10 minút, opätovne, ak rokovací poriadok neustanovuje inak, alebo ak národná rada bez rozpravy nerozhodne o predĺžení rečníckeho času. Napokon bolo stanovené pravidlo, že do dĺžky rečníckeho času sa nezapočítava čas prednesu písomne vyhotoveného pozmeňujúceho alebo doplňujúceho návrhu.

Na základe uvedeného, najmä na základe ochrany slobodného výkonu mandátu poslanca a ochrany jeho slobody vyjadrovať sa v národnej rade a jej orgánoch, preskúmal ústavný súd napadnuté ustanovenie § 30 rokovacieho poriadku z toho pohľadu, či toto mierou regulácie dĺžky rečníckeho času zasahuje do slobody prejavu poslanca v takej intenzite, že by poslanec nebol schopný riadne a zodpovedne vykonávať svoj mandát a naplňovať svoj ústavný sľub (čl. 75 ods. 1).

Vo vzťahu k čl. 26 ods. 1 ústavný súd konštatuje, že ustanovením § 30 rokovacieho poriadku nezasahuje do slobody prejavu poslanca, pretože táto je/bola by zachovaná. Ustanovením § 30 rokovacieho poriadku došlo k regulácii, ktorá nie je neobvyklá a ktorá časovo reguluje rečnícke vystúpenie poslanca, ale táto mu nezakazuje a ani neznemožňuje rečnícke vystúpenie v rozprave. Pri detailnejšom rozbere vidno (bod 106), že poslanec má priestor na vystúpenie v rozprave, a to aj dvakrát, má právo na prednesenie pozmeňujúceho alebo doplňujúceho návrhu mimo rečníckeho času, má právo na vystupovanie s faktickými poznámkami či procedurálnymi návrhmi. Jediné, čo novela rokovacieho poriadku vyžaduje, je zvládnutie rečníckeho vystúpenia a predstavenie svojich argumentov v časovom limite. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na to, že vyžadovanie predstavenia svojich názorov a argumentov v časovom limite je bežným nástrojom používaným napríklad pri organizovaní vedeckých konferencií. Požiadavka prezentovať odborný názor na nejakú tému na vedeckej konferencii v časovom limite (mnohokrát kratšom ako 20 minút) pritom nie je chápaná ako zásah do slobody prejavu. V kratšom časovom limite ako 20 minút je potrebné predstaviť argumenty k veci, ktorá je mnohokrát neporovnateľne komplikovanejšia ako akýkoľvek návrh zákona.

Napadnuté ustanovenie § 30 rokovacieho poriadku prešlo testom proporcionality vrátane testu nevyhnutnosti. Cieľom napadnutej právnej úpravy je ochrana ústavnej pôsobnosti národnej rady zabezpečením plynulého a efektívneho chodu jej schôdzí, a tým súčasne aj ochrana nerušeného výkonu mandátu poslancov pri

rešpektovaní práva na slobodu prejavu každého poslanca v parlamente. Určenie dĺžky rečnickeho času nemožno spájať s odňatím práva na slobodný prejav, pretože ide len o určité usmernenie, sledujúce legitímny cieľ, vo vzťahu k situáciám, keď je toto právo využívané. Pri hľadaní miery regulovania parlamentnej rozpravy je potrebné rešpektovať slobodný výkon mandátu poslanca vrátane práva slobodne sa vyjadriť ku všetkému, čo je predmetom rokovania parlamentu a jeho orgánov, a tiež právo využívať parlamentnú taktiku vo forme obštrukcií. Na druhej strane je potrebné rešpektovať slobodný a nerušený výkon mandátu ostatných poslancov. Legitímnym cieľom regulácie parlamentnej rozpravy je tiež potreba efektívnej činnosti parlamentu. Efektívna činnosť parlamentu nie je potláčanie požiadavky na slobodnú a prípadne aj časovo dlhú rozpravu, ale zvýraznenie požiadavky na plnenie ústavných funkcií, ale aj zodpovedností parlamentu, pri ktorých je v demokratickom a právnom štáte nenahraditeľný.

Z tohto pohľadu novela rokovacieho poriadku podľa ústavného súdu upravuje štandardné nástroje zabezpečenia efektívnosti výkonu ústavných právomocí parlamentu a ochranu výkonu mandátu všetkými poslancami za rovnakých podmienok. Ústavný súd rozpor § 30 s čl. 26 ods. 4 a čl. 13 ods. 4 ústavy neidentifikoval.

Z pohľadu dohovoru nie je problematické samotné obmedzenie slobody prejavu, ak spĺňa požiadavky čl. 10 ods. 2 dohovoru. Vo vzťahu k parlamentnej rozprave pri posudzovaní zásahu do čl. 10 dohovoru ESELP v rozhodnutí vo veci Karácsony uznal ako legitímne dôvody uplatnenia odseku 2 obmedzenia, ktoré slúžili v prospech funkčnosti parlamentu a boli proporcionálne. Ustanovenie § 30 rokovacieho poriadku preto neporušuje slobodu prejavu chránenú čl. 10 dohovoru.

Obmedzenia vo vzťahu k formálnej stránke prejavu (§ 27 ods. 7 a § 32 ods. 4 rokovacieho poriadku)

Ustanovením § 27 ods. 7 rokovacieho poriadku bolo určené pravidlo prednesu rečnickeho príspevku spravidla vo voľnom prednese, pričom rečník môže použiť poznámky v papierovej alebo elektronickej podobe, ale bez možnosti zvukovej, obrazovej alebo obrazovo-zvukovej prezentácie. Ustanovenie § 32 ods. 4 rokovacieho poriadku nadväzuje na úpravu v § 27 ods. 7. Vylúčenie možnosti používania zvukovej, obrazovej alebo obrazovo-zvukovej prezentácie je v § 32 ods. 4 doplnené o zákaz vnášať do rokovacej sály okrem iného aj transparenty, plagáty, letáky alebo iné obdobné vizuálne zobrazenia.

Ústavný súd sa nestotožňuje s názorom navrhovateľov, že by vylúčenie možnosti používania rôznych foriem zvukových a vizuálnych prezentácií malo sťažiť možnosť občanov sledovať parlamentnú rozpravu, a tým vlastne prácu poslancov. V demokratickom štáte musí byť legislatívny proces transparentný, a to sa týka aj národnej rady. Transparentný, predvídateľný a participatívny legislatívny proces je popri stabilnom, kvalitnom a predvídateľnom právnom poriadku jedným z predpokladov budovania materiálneho právneho štátu. Transparentný a predvídateľný legislatívny proces môže prispieť k posilneniu uplatňovania jedného z princípov materiálneho právneho štátu, a to princípu právnej istoty chápaného v širšom zmysle ako požiadavka ochrany legitímnych očakávaní adresátov práva vo vzťahu k činnosti orgánov verejnej moci, a to nielen pri aplikácii práva, ale aj pri jeho tvorbe.

Aj vo vzťahu k § 27 ods. 7 a § 32 ods. 4 rokovacieho poriadku a ich vzťahu k čl. 26 ods. 1, 2 a 4 a čl. 13 ods. 4 ústavy ústavný súd opakuje svoj názor, že v prípade prejavu poslanca v národnej rade nejde o výkon základného práva, ale o výkon poslanskeho mandátu, napriek tomu sa k tomu vyjadri.

Vo vzťahu k čl. 26 ods. 1 ústavy zastáva ústavný súd názor, že zákaz rôznych foriem prezentácií neznamená popretie slobody prejavu. Podstatou spôsobu

prejavu poslanca v rozprave v parlamente je voľný ústny prednes svojho rečníckeho príspevku. Ani možnosť používania rôznych prezentácií by pravdepodobne nemohla byť chápaná tak extenzívne, že by napokon úplne nahradila ústne vystúpenie poslanca. Podstata a zmysel poslanskeho mandátu a zastupovania občanov poslancami nie je v plagátoch v rokovacej sále, ale v možnosti slobodne sa vyjadriť k predmetu rokovania parlamentu za rovnakých podmienok ako ostatní poslanci. Do tohto novela rokovacieho poriadku nezasiahla.

Vo vzťahu k čl. 26 ods. 2 ústavy je potrebné posúdenie toho, aké formy uplatnenia slobody prejavu prichádzajú do úvahy pri výkone mandátu poslanca. Je nepochybné, že je to slovo a písmo. Pri slove je to vystupovanie poslanca v rozprave, ďalej s faktickou poznámkou, procedurálnym návrhom, ústnou interpeláciou a podobne. Písomne sú to najmä návrhy zákonov a pozmeňujúce alebo doplňujúce návrhy. Zákaz používania rôznych foriem prezentácií do tohto nezasiahol. Tlač v prípade výkonu mandátu poslanca neprichádza do úvahy, pretože tlačou sa nevykonáva žiadne právo alebo povinnosť poslanca. Napokon zostáva obraz alebo iný spôsob. Napriek tomu, že význam slova „obraz“ môže byť rôzny, ústavodarca pravdepodobne nemal na mysli obraz ako umelecké maliarske dielo, ale skôr ide o obraz v zmysle obrázkov, niečo, čo je vyobrazené, a nie napísané. Sem by prezentácie mohli patriť. Možno preto pripustiť, že ak by sa prejav poslanca riadil čl. 26 ústavy, mal by poslanec podľa čl. 26 ods. 2 voľnosť výberu formy v tom, že by použil na svoj prejav obraz alebo iný spôsob. Pri spojení čl. 26 ods. 2 ústavy s čl. 26 ods. 4 ústavy je ale súčasne potrebné pripustiť aj to, že táto možnosť, resp. sloboda výberu formy ako súčasť slobody prejavu, môže byť obmedzená. Preto k zásahu do čl. 26 ods. 2 nedochádza, ak sú naplnené požiadavky obmedzenia podľa odseku 4.

Napokon vo vzťahu k čl. 13 ods. 4 ústavy platí, že novela rokovacieho poriadku nepredstavuje zásah do slobody prejavu, ktorý by bol popretím tohto práva v jeho podstate. Regulácia formálnej stránky prejavu poslanca v národnej rade nepredstavuje taký zásah, ktorý by znemožnil poslancovi vykonávať jeho slobodný mandát, vrátane vyjadrenia sa k prejednávanej veci. Zákaz rôznych foriem prezentácií nevybočuje z rámca nevyhnutného na dosiahnutie legitímneho sledovaného účelu, ktorým je efektívny výkon nezastupiteľných ústavných právomocí parlamentu a ochrana práv ostatných poslancov.

Podľa čl. 10 ods. 2 dohovoru výkon slobody prejavu, slobody zastávať názory a prijímať a rozširovať informácie môže podliehať formalitám. Za takéto možno považovať aj formalitu spojenú s požiadavkou voľného ústneho prednesu rečníckeho vystúpenia bez možnosti použitia rôznych prezentácií. Vylúčenie tejto možnosti, resp. až zákonný zákaz ich vnášania do rokovacej sály, musí spĺňať požiadavky obmedzenia podľa čl. 10 ods. 2 dohovoru. Európsky súd pre ľudské práva v tejto súvislosti akceptoval ako legitímny dôvod predchádzanie narušeniu činnosti parlamentu a zabezpečenie jeho efektívneho fungovania a tiež ochranu práv iných poslancov parlamentu. Preto § 27 ods. 7 a § 32 ods. 4 rokovacieho poriadku neprekračujú limity stanovené čl. 10 dohovoru pre možnosť regulácie slobody prejavu.

Nesúlad s princípom ochrany slobodnej súťaže politických síl (§ 28 ods. 1 rokovacieho poriadku)

Ustanovením § 28 ods. 1 rokovacieho poriadku sa upravuje udeľovanie slova predsedovi národnej rady, podpredsedom národnej rady, prezidentovi a členom vlády, a to tak z hľadiska momentu udelenia, ako aj z hľadiska dĺžky ich rečníckeho vystúpenia. Platí, že predsedovi národnej rady, prezidentovi a predsedovi vlády sa udelí slovo kedykoľvek o to požiadajú, pričom nemajú stanovený rečnícky čas. Podpredsedom národnej rady a členom vlády sa síce udelí slovo, kedykoľvek o to požiadajú, dĺžka ich rečníckeho času je najviac 20 minút. To neplatí, ak ide o rokovanie národnej rady o návrhu na vyslovenie nedôvery členovi vlády, kedy dĺžka rečníckeho času tohto člena nie je

<p>obmedzená.</p> <p>Privilegovaný rečnícky čas v § 28 ods. 1 rokovacieho poriadku nie je viazaný na politickú stranu, politické hnutie alebo ich koalície, ale na presne označené ústavné funkcie, resp. ústavných činiteľov. Ani jedna z týchto ústavných funkcií nie je povinne viazaná na členstvo v politickej strane, v prípade prezidenta je to dokonca vylúčené. Politickými silami, ktoré súťažia v demokratickej spoločnosti, sú politické strany, politické hnutia a ich koalície. Politická súťaž prebieha aj v ich vnútri.</p> <p>Vzťah najvyšších ústavných činiteľov, prezidenta, predsedu národnej rady a predsedu vlády, ktorí disponujú neobmedzeným rečníckym časom, nie je súťažou politických síl ani medzi nimi navzájom, už preto nie, lebo to vylučuje postavenie prezidenta, ktorý nie je členom politickej strany a svojím rozhodovaním zabezpečuje riadny chod ústavných orgánov a nezúčastňuje sa politickej súťaže s ostatnými najvyššími ústavnými činiteľmi.</p> <p>Ústavný súd ale vníma, že politická súťaž prebieha vo vnútri národnej rady, a to medzi postupujúcimi politickými stranami, ako aj v širšom meradle medzi vládnu väčšinou a parlamentnou menšinou. Práve preto, aby táto súťaž prebiehala vopred stanoveným, korektným, demokratickým a dôstojným spôsobom pri rešpektovaní práv všetkých poslancov na riadny výkon ich mandátu a pri zachovaní požiadavky na efektívny výkon ústavných právomocí národnej rady, si táto schválila svoj rokovací poriadok. Jeho novela nezmenila s účinnosťou od 1. januára 2017 znenie § 28 ods. 1 spôsobom, ktorý by neumožnil, resp. neumožňoval a neochránil, resp. neochraňoval slobodnú politickú súťaž v národnej rade a zasahoval do čl. 31 ústavy v jeho podstate. Ústavný súd navyše pripomína, že v prípade faktického zneužívania neobmedzeného rečníckeho času predsedom národnej rady alebo predsedom vlády je to národná rada, ktorá to môže postupom podľa čl. 89 ods. 1 ústavy, resp. čl. 116 ods. 6 ústavy kedykoľvek vyriešiť.</p> <p>Preskúmanie § 28 ods. 1 rokovacieho poriadku vo vzťahu k čl. 13 ústavy je vzhľadom na obsahovú a formálnu nejednoznačnosť návrhu nemožné.</p> <p>Nesúlad s princípmi právneho štátu (§ 32 ods. 2 v spojení s § 32 ods. 5 rokovacieho poriadku)</p> <p>Ustanovením § 32 ods. 2 rokovacieho poriadku je upravená právomoc predsedajúceho zabezpečovať poriadok počas schôdze národnej rady, a to tým, že predsedajúci vyzve zachovať poriadok poslanca, ktorý svojimi prejavmi alebo činmi v rokovacej sále prekročil hranice slušnosti alebo ktorý svojím konaním narúša priebeh rokovania národnej rady. Ak výzva na zachovanie poriadku nevedie u poslanca k náprave, predsedajúci vykáže poslanca z rokovacej sály až do skončenia rokovania v tom istom dni. Ak ani po opätovnom vykázaní poslanec neopustí rokovacíu sálu, môže predsedajúci prerušiť schôdzu národnej rady na čas nevyhnutne potrebný na obnovenie poriadku. Predseda národnej rady v tomto prípade bezodkladne zvolá poslanecké grémium. Vykázaný poslanec má právo v dni, v ktorom bol vykázaný, zúčastniť sa na hlasovaní o každom návrhu okrem hlasovania o procedurálnych návrhoch (§ 34). Súčasne podľa § 32 ods. 5 rokovacieho poriadku ak poslanec opakovane narúša poriadok na schôdzi národnej rady, predseda národnej rady podá návrh na začatie disciplinárneho konania podľa § 135 písm. e) rokovacieho poriadku.</p> <p>Úprava v § 32 rokovacieho poriadku je postavená na princípe stupňovania prostriedkov používaných na zabezpečenie poriadku na schôdzi národnej rady. Prvým úkonom, ktorý smeruje proti poslancovi, ktorý narúša priebeh rokovania, je výzva predsedajúceho. Ak výzva predsedajúceho nevedie k náprave, je to vykázanie poslanca z rokovacej sály a v prípade opakovaného narušania poriadku na schôdzi národnej rady je to podanie návrhu na začatie disciplinárneho konania, čo môže urobiť len predseda národnej rady. Vykázanie</p>
--

	<p>poslanca z rokovacej sály bez predchádzajúcej výzvy nie je možné a tiež návrh na začatie disciplinárneho konania podľa § 32 ods. 5 rokovacieho poriadku bez opakovaného narušenia poriadku na schôdzi národnej rady nie je možné podať. Takáto úprava je v súlade s úpravou zabezpečenia poriadku počas rokovania parlamentu.</p> <p>Ústavný súd na základe detailnej analýzy napadnutých ustanovení § 32 ods. 2 rokovacieho poriadku v spojení s § 32 ods. 5 rokovacieho poriadku nepovažuje ich znenie za také vágne alebo neurčité, že by neumožňovalo z pohľadu poslanca predvídať konanie predsedajúceho schôdze alebo predsedu národnej rady, resp. že by poslanec národnej rady nemohol predvídať konanie proti nemu v prípade narušovania poriadku v rokovacej sále. Rokovací poriadok vo vzťahu k okamžitej sankcii vykázania poslanca z rokovacej sály obsahuje procedurálnu poistku vo forme predchádzajúceho varovania poslanca predsedajúcim. Dotknutý poslanec má právo podať proti opatreniu predsedajúceho námietku. Vo vzťahu k disciplinárnemu konaniu úprava v rokovacom poriadku obsahuje procedurálne poistky disciplinárne stíhaného poslanca, a to právo byť vypočutý vopred, pred uložením sankcie a tiež právo oboznámiť sa so všetkými písomnosťami slúžiacimi ako podklad na rozhodovanie o jeho disciplinárnom skutku. O sankcii na základe odporúčania mandátového a imunitného výboru rozhoduje národná rada. Tieto nástroje podľa ústavného súdu vylučujú svojvoľnosť v konaní proti poslancovi a poskytujú mu ochranu v súlade s judikatúrou EŠLP a súčasne napadnutá úprava v § 32 ods. 2 rokovacieho poriadku v spojení s § 32 ods. 5 rokovacieho poriadku nepredstavuje zásah do čl. 1 ods. 1 ústavy v takej intenzite, ktorá by vyžadovala ústavno-ochranný zásah ústavného súdu.</p> <p><u>Ústavný súd rozhodol:</u></p> <p>Návrhu skupiny 30 poslancov národnej rady nevyhovel.</p> <p>K rozhodnutiu pripojil odlišné stanovisku sudca Lajos Meszáros</p> <p>Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) má rešpektovať autonómiu parlamentu. Kvôli svojej autonómii niektoré parlamenty prijímajú svoj rokovací poriadok vo forme vnútorného dokumentu. Náš rokovací poriadok je prijímaný vo forme zákona, čo znamená, že národná rada sa ho nebojí podradiť vonkajším ústavným štandardom. Takýmto ústavným štandardom je aj ochrana parlamentnej menšiny, teda podpora slobodnej súťaže politických síl.</p> <p>Z hľadiska historického a z hľadiska ochrany parlamentnej menšiny som presvedčený, že ústavný súd mal posúdiť časť novely rokovacieho poriadku zákonom č. 1/2017 Z. z. ako ústavne nesúladnú s princípom demokracie podľa čl. 1 ods. 1 ústavy a s princípom slobodnej súťaže politických síl ustanovenej v čl. 31 ústavy. Vznikol tak paradox, že aj keď obvykle preferujem nezasahovanie do vnútroparlamentných vecí, tu podľa mňa treba chrániť parlamentarizmus pred parlamentom samým.</p>
<p>použitie odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, EŠLP a iných súdov</p>	<p>ESLP: Karácsony a ostatní v. Maďarsko zo dňa 17. 5. 2016, sťažnosti č. 42461/13</p>
<p>súvisiace právne predpisy</p>	
<p>kľúčové slová</p>	<p>práva a slobody – politické-sloboda prejavu a právo na informácie rokovací poriadok právna istota princíp a zásady (zjednotenie pojmov)-princíp právneho štátu poslanec, poslanecký mandát konanie-disciplinárne</p>

	Zbierka zákonov Slovenskej republiky súlad-súlad právnych predpisov
--	--

spisová značka	PL. ÚS 27/2018
populárny názov	Určenie poslanca žrebom
sudca spravodajca	Jana Laššáková
druh konania	konanie vo volebných veciach - do orgánov miestnej samosprávy
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	23.01.2019
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	zákon č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov čl. I
analytická právna veta	Z § 189 ods. 3 v spojení s § 189 ods. 2 zákona o volenom práve vyplýva, že ak dvaja alebo viacerí kandidáti viacerých politických strán, koalícií alebo nezávislých kandidátov získajú vo voľbách poslancov obecného zastupiteľstva rovnaký počet platných hlasov, miestna volebná komisia z nich určí poslanca žrebom. Účelom tohto ustanovenia je zabezpečiť občanom uchádzajúcim sa vo voľbách o funkciu poslanca obecného zastupiteľstva prístup k tejto volenej funkcii za rovnakých podmienok, t. j. prostredníctvom § 189 ods. 3 zákona o volebnom práve sa garantuje základné právo občanov podľa čl. 30 ods. 4 ústavy. Za týchto okolností nedodržanie postupu podľa § 189 ods. 3 zákona o volebnom práve miestnou volebnou komisiou (bez ohľadu na to, či úmyselne alebo z nedbanlivosti) má v konečnom dôsledku za následok porušenie čl. 30 ods. 4 ústavy, a teda neústavnosť volieb.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľ sa zúčastnil volieb do orgánov miestnej samosprávy ako kandidát na funkciu poslanca obecného zastupiteľstva, v ktorých získal 56 hlasov z celkového počtu 224 odovzdaných platných hlasov. Podľa vyjadrenia sťažovateľa sa vo voľbách do obecného zastupiteľstva volilo päť poslancov. Na základe sčítania hlasov odovzdaných jednotlivým kandidátom sťažovateľ ako kandidát za politickú stranu Kresťanskodemokratické hnutie získal 56 hlasov, a to rovnako ako odporca, ktorý kandidoval za politickú stranu Strana tolerancie a spolunažívania. Pretože na poslednom zvoliteľnom mieste (piatom, pozn.) boli sťažovateľ a odporca s rovnakým počtom hlasov, určila miestna volebná komisia (ďalej aj „komisia“), že poslancom bude odporca, a to na základe abecedného poradia. Podľa sťažovateľa tak komisia pri určení poradia zvoleného poslanca na piatom zvoliteľnom mieste pri rovnosti počtu hlasov dvoch kandidátov viacerých politických strán postupovala v rozpore s § 189 zákona č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o volebnom práve“). V súlade s § 189 ods. 3 zákona o volebnom práve mala komisia vykonať žrebovanie a určiť piateho poslanca na základe žrebu.
z odôvodnenia	Sťažovateľ namietanú nezákonnosť a neústavnosť volieb vo fáze zisťovania výsledku volieb opiera o tvrdenie nesprávnej aplikácie relevantných ustanovení zákona o volebnom práve, konkrétne § 189 ods. 3 zákona o volebnom práve. Z § 189 ods. 3 v spojení s § 189 ods. 2 zákona o volenom práve vyplýva, že ak dvaja alebo viacerí kandidáti viacerých politických strán, koalícií alebo nezávislých kandidátov získajú vo voľbách poslancov obecného zastupiteľstva rovnaký počet platných hlasov, miestna volebná komisia z nich určí poslanca žrebom. Účelom tohto ustanovenia je zabezpečiť občanom uchádzajúcim sa vo voľbách o funkciu poslanca obecného zastupiteľstva prístup k tejto volenej funkcii za rovnakých podmienok, t. j. prostredníctvom § 189 ods. 3 zákona o volebnom práve sa garantuje základné právo občanov podľa čl. 30 ods. 4 ústavy. Za týchto okolností nedodržanie postupu podľa § 189 ods. 3 zákona o volebnom práve miestnou volebnou komisiou (bez ohľadu na to, či úmyselne alebo z nedbanlivosti) má v konečnom dôsledku za následok porušenie čl. 30 ods. 4 ústavy, a teda neústavnosť volieb. Zo zápisnice komisie o výsledku volieb a predovšetkým z obsahu čestného

	<p>prehlásenia komisie vyplýva, že komisia nepostupovala pri určení toho, kto bol zvolený za poslanca podľa § 189 ods. 3 zákona o volebnom práve, teda neurčila poslanca žrebom, a to napriek tomu, že tak postupovať mala, keďže podľa výsledkov volieb sťažovateľ a odporca získali vo voľbách poslancov obecného zastupiteľstva rovnaký počet hlasov (56 hlasov), pričom vo voľbách kandidovali za rôzne politické strany. Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že komisia svojím postupom pri určení, kto bol zvolený za poslanca obecného zastupiteľstva, porušila základné právo sťažovateľa podľa čl. 30 ods. 4 ústavy.</p> <p>V danom prípade postupom komisie, ktorá nerešpektovala § 189 ods. 3 zákona o volebnom práve pri určení, kto bol zvolený za poslanca obecného zastupiteľstva, došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 30 ods. 4 ústavy, a teda k hrubému, resp. závažnému porušeniu volebných predpisov. Ústavný súd preto vyhovel návrhu sťažovateľa a podľa § 63 ods. 1 písm. b) zákona o ústavnom súde zrušil výsledok volieb poslancov obecného zastupiteľstva konaných 10. novembra 2018 v časti týkajúcej sa zvolenia za poslanca. Podľa § 169 ods. 9 zákona o volebnom práve je miestna volebná komisia zriadená na celé volebné obdobie. Keďže k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 30 ods. 4 ústavy, a tým aj k neústavnosti a nezákonnosti volieb do obecného zastupiteľstva došlo postupom komisie, nie je vzhľadom na okolnosti prípadu potrebné vykonať nové voľby, ale ústavnosť a zákonnosť postupu komisie, a tým aj odstránenie stavu, ktorým došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 30 ods. 4 ústavy, je možné a potrebné zabezpečiť bezodkladným zvolaním zasadnutia miestnej volebnej komisie, na ktorom volebná komisia určí, ktorý z dvoch kandidátov (sťažovateľ alebo odporca, pozn.) bude zvolený za poslanca obecného zastupiteľstva postupom podľa § 189 ods. 3 zákona o volebnom práve, teda žrebom.</p> <p>Ústavný súd na základe uvedeného nálezom rozhodol, tak, že výsledok volieb poslancov do Obecného zastupiteľstva obce Bunkovce konaných 10. novembra 2018 v časti týkajúcej sa zvolenia za poslanca Obecného zastupiteľstva obce Bunkovce zrušil.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, EStP a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	volebná komisia-miestna voľby-voľby do orgánov obcí a miest voľby-volebné výsledky

spisová značka	PL. ÚS 45/2018
populárny názov	zakrúžkovanie kandidáta na hlasovacom lístku
sudca spravodajca	Jana Baricová
druh konania	konanie vo volebných veciach - do orgánov miestnej samosprávy
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	30.01.2019
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	zákon č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov zákon č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov
analytická právna veta	Hlasovacie lístky, na ktorých došlo k zakrúžkovaniu okrem poradového čísla kandidáta aj k zakrúžkovaniu jeho mena a priezviska, resp. všetkých jeho údajov uvedených na hlasovacom lístku, nemožno považovať za neplatné.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľ ako jeden z dvoch kandidátov vo voľbách starostu obce vo svojej ústavnej sťažnosti namietal, že volebná komisia nesprávne určila niektoré

	hlasovacie lístky v prospech sťažovateľa za neplatné. Vzhľadom na skutočnosť, že na základe tohto nesprávneho postupu mal podľa zápisnice volebnej komisie sťažovateľ získať rovnaký počet hlasov ako druhý kandidát, žiadal, aby ústavný súd zápisnicu volebnej komisie o výsledku volieb zrušil a za starostu obce určil sťažovateľa. Zároveň žiadal náhradu trov konania.
z odôvodnenia	<p>Ústavný súd preskúmaním hlasovacích lístkov, ktoré miestna volebná komisia v obci vyhodnotila ako neplatné, konštatoval, že hlasovacie lístky označené ústavným súdom pod poradovým číslom 1 a 2, na ktorých došlo k zakrúžkovaniu okrem poradového čísla kandidáta – sťažovateľa – aj k zakrúžkovaniu jeho mena a priezviska, resp. všetkých jeho údajov uvedených na hlasovacom lístku, nemožno vzhľadom na znenie relevantných ustanovení volebného zákona ani vzhľadom na judikatúru ústavného súdu považovať za neplatné. Z volebnej dokumentácie pritom nevyplýva, že by dôvodom neplatnosti týchto volebných lístkov mala byť iná zákonom predvídaná skutočnosť, ale iba to, akým spôsobom došlo k prejavu vôle voliča.</p> <p>Ústavný súd, vychádzajúc z dikcie § 182 ods. 3 a § 184 zákona o voľbách v uvedených prípadoch, dospel k záveru, že tieto hlasovacie lístky vyjadrujú vôľu voliča zvoliť kandidáta, ktorého označil zakrúžkovaním, aj keď krúžok obsahoval aj ďalšie informácie, avšak týkajúce sa toho istého kandidáta. Nesporne však z týchto hlasovacích lístkov vyplýva, komu voliči dali svoj hlas, t. j. koho volili za starostu obce. U sťažovateľa to tak bolo v dvoch prípadoch. V prospech sťažovateľa bolo preto treba pripočítať 2 platné hlasy. Naopak, u protikandidáta ústavný súd nezistil medzi volebnou komisiou vyhodnotenými hlasovacími lístkami ako neplatnými žiaden taký, ktorý bolo potrebné posúdiť ako platný a pripočítať ho tomuto kandidátovi. Celkovým súčtom za týchto okolností získal potom sťažovateľ viac hlasov vo svoj prospech ako protikandidát a na základe toho sa v súlade so zákonom prejavenu vôľou voličov stal víťazom volieb.</p> <p>Na základe uvedeného ústavný súd zrušil zápisnicu o výsledku volieb a kandidáta vyhlásil za starostu.</p> <p>Pokiaľ ide o nárok na náhradu trov konania, ústavný súd prihliadol na skutočnosť, že odporca (protikandidát) svojim konaním nezavinil okolnosti, ktoré viedli k podaniu sťažnosti a preto nepriznal sťažovateľovi právo na náhradu trov konania (ústavnej sťažnosti vo vyššej časti nevyhovelo).</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, EStP a iných súdov	PL. ÚS 8/08, PL. ÚS 104/2011, PL. ÚS 11/2011, PL. ÚS 34/2014, PL. ÚS 22/2018, PL. ÚS 30/2018
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	voľby-hlasovacie lístky voľby-zisťovanie výsledkov volieb voľby-voľby do orgánov obcí a miest voľby-volebné výsledky

spisová značka	PL. ÚS 46/2018
populárny názov	Nesprávne sčítanie hlasov voličov
sudca spravodajca	Jana Baricová
druh konania	konanie vo volebných veciach - do orgánov miestnej samosprávy
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	30.01.2019
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	zákon č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov
analytická právna veta	Ústavný súd sa musí v konaní vo volebných veciach vzhľadom na jeho účel, ktorým je predovšetkým verejný záujem na tom, aby výsledok volieb odrážal

	<p>skutočnú vôľu voličov, a bol teda zachovaný základný predpoklad fungovania demokratického štátu, riadiť princípom materiálneho chápania ochrany ústavnosti, a vyrovnáť sa tak s každým zisteným a zároveň relevantným porušením zákonnosti alebo ústavnosti volebného procesu.</p>
skutkový stav a základné fakty	<p>Sťažovateľ bol kandidátom na voľbu poslanca do mestského zastupiteľstva mesta Tvrdošín vo volebnom obvode č. 4., ktorý sa umiestnil na treťom mieste. Sťažovateľ a odporca, ktorý sa umiestnil na druhom poradovom mieste mali získať vo voľbách rovnaký počet hlasov. Uznesením Mestskej volebnej komisie bola okrsková volebná komisia požiadaná o prepočítanie hlasov. K prepočítaniu malo dôjsť tak, že sa nespočítavali odovzdané hlasy obidvoch kandidátov, ale len „čiarčky na pomocnom papieri“, na ktorom boli zaznamenané počty odovzdaných hlasov prítomnými osobami. Na základe prepočítania bol zistený rozdiel troch hlasov v prospech odporcu (zvoleného poslanca). Sťažovateľ namieta spôsob prepočítania hlasov pomocou pomocných háčkov, ktorý navyše realizovala osoba blízka odporcovi.</p>
z odôvodnenia	<p>Ústavný súd vykonal vo veci dokazovanie oboznámením sa s obsahom listín tvoriacich prílohu sťažnosti, obsahom zápisnice okrskovej volebnej komisie o výsledku volieb vo volebnom obvode č. 4, obsahom zápisnice mestskej volebnej komisie o hlasovaní vo voľbách, so zápisnicou z 2. zasadnutia mestskej volebnej komisie a s volebnou dokumentáciou. Ústavný súd uskutočnil prepočítanie hlasovacích lístkov z volebnej dokumentácie pre voľby do mestského zastupiteľstva vo volebnom obvode č. 4, odovzdaných v prospech jednotlivých kandidátov na poslancov v tomto volebnom obvode.</p> <p>V súvislosti s namietaným výsledkom volieb poslancov do mestského zastupiteľstva vo volebnom obvode č. 4 sťažovateľ namietal nesprávne spočítanie platných hlasov odovzdaných v jeho prospech. Uvedená skutočnosť vyplynula podľa jeho názoru z druhého prerátania hlasov okrskovej volebnej komisie potom, ako mestská volebná komisia nariadila prerátať volebné lístky pre dosiahnutý rovnaký počet pre sťažovateľa a odporcu a bol zistený rozdiel šiestich v prospech odporcu. Z uvedeného dôvodu sťažovateľ navrhol prepočítanie hlasovacích lístkov kandidátov na poslancov mestského zastupiteľstva vo volebnom obvode č. 4, ktoré malo preukázať jeho tvrdenia.</p> <p>Ústavný súd vykonal dokazovanie prepočítaním hlasovacích lístkov odovzdaných vo volebnom obvode č. 4 v prospech jednotlivých kandidátov uchádzajúcich sa o mandát poslanca mestského zastupiteľstva. Do mestského zastupiteľstva sa v tomto obvode volili dvaja poslanci z 10 kandidátov.</p> <p>V rámci preskúmania správnosti sčítania platných hlasov na hlasovacích lístkoch pre voľby poslancov mestského zastupiteľstva vo volebnom okrsku č. 4 ústavný súd zistil, že výsledky uvedené v zápisnici okrskovej volebnej komisie z 10. novembra 2018 nie sú v súlade so skutočným stavom odovzdaných platných hlasovacích lístkov.</p> <p>Týmto zistením bolo zároveň preukázané, že okrsková volebná komisia č. 4 nesprávne sčítala dosiahnuté hlasy až siedmich kandidátov pre voľby poslancov mestského zastupiteľstva, čo priamo ovplyvnilo výsledok volieb poslancov v tomto volebnom obvode, keďže sa podľa reálne zisteného počtu získaných hlasov zmenilo poradie úspešnosti jedného kandidáta na poslanca mestského zastupiteľstva.</p> <p>Z uvedených výsledkov sčítania hlasov vyplýva, že sťažovateľ získal 186 hlasov (čo predstavuje v poradí 2. miesto pri dvoch kandidátoch vo volebnom obvode č. 4 pre voľby do mestského zastupiteľstva), čím sa z hľadiska prepočítaného volebného výsledku dostal na miesto druhého platne zvoleného poslanca mestského zastupiteľstva za volebný obvod č. 4.</p> <p>Vzhľadom na zistenie ústavného súdu o reálnej nezhode počtu hlasov v zápisnici okrskovej volebnej komisie a tým aj mestskej volebnej komisie o voľbách</p>

	<p>poslancov do mestského zastupiteľstva vo volebnom obvode č. 4 so súčtami hlasov pri kontrole ich sčítania zrealizovaného ústavným súdom, ktoré má v konečnom dôsledku vplyv predovšetkým na skutočný počet hlasov odovzdaných jednotlivým kandidátom na funkciu poslanca mestského zastupiteľstva a aj na ich poradie z hľadiska počtu získaných hlasov, ústavný súd dospel k záveru, že ide o také závažné porušenie volebného zákona, ktoré je v príčinnej súvislosti so zisteným výsledkom volieb. V dôsledku uvedených skutočností vzniká dôvodná pochybnosť, že výsledok volieb neodráža skutočnú vôľu voličov.</p> <p>Ústavný súd konštatuje, že uvedeným konaním okrskovej volebnej komisie došlo k porušeniu ústavou zaručeného volebného práva a jeho princípov spôsobom ovplyvňujúcim slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Uvedené zistenia ústavný súd hodnotí ako hrubé a závažné porušenie volebného zákona, pretože tieto boli spôsobilé reálne ovplyvniť vyhlásený výsledok napadnutých volieb poslancov mestského zastupiteľstva.</p> <p><u>Ústavný súd rozhodol:</u></p> <p>Zrušil rozhodnutie mestskej volebnej komisie mesta Tvrdošín zapísané v zápisnici o výsledku volieb vo volebnom obvode č. 4 vo voľbách do mestského zastupiteľstva mesta Tvrdošín konaných 10. novembra 2018 v časti, v ktorej bol za zvoleného pod poradovým číslom 2 vyhlásený odporca a za zvoleného poslanca do Mestského zastupiteľstva mesta Tvrdošín vo volebnom obvode č. 4 vyhlasuje sťažovateľa.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESELP a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	voľby-voľby do orgánov obcí a miest voľby-zisťovanie výsledkov volieb voľby-volebné výsledky

spisová značka	PL. ÚS 54/2018
populárny názov	Pasívne volebné právo odsúdených
sudca spravodajca	Ľudmila Gajdošíková
druh konania	konanie vo volebných veciach - do orgánov miestnej samosprávy
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	16.01.2019
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	zákon č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov
analytická právna veta	<p>Ústavný súd konštatuje, že ak kandidát na starostu predložil volebnej komisii svoju kandidátnu listinu spolu s nepravdivým vyhlásením, že nemá prekážky práva byť volený, hoci v relevantnom čase bol právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin a jeho odsúdenie nebolo zahladené, nespĺňal všetky podmienky výkonu volebného práva, teda nebol nositeľom pasívneho volebného práva v čase registrácie jeho kandidátnej listiny, a preto nemal byť zaregistrovaný ako kandidát na starostu a zúčastniť sa komunálnych volieb.</p> <p>Ústavný súd zastáva názor, že závažné porušenie zákona o voľbách v jeho prípravnej fáze spočívajúce v nezákonnej registrácii kandidáta na funkciu starostu je závažným porušením zákona o voľbách spôsobilým podstatným spôsobom ovplyvniť slobodnú súťaž politických síl, ako aj samotný volebný výsledok.</p>
skutkový stav a základné	Sťažovateľ kandidoval vo voľbách do orgánov samosprávy obce konaných 10.

fakty	<p>novembra 2018 za starostu obce Žehňa za politické strany SMER – sociálna demokracia a Slovenská národná strana. Sťažovateľ získal 239 hlasov a vo voľbách sa umiestnil na druhom mieste, pričom jeho protikandidát (odporca) kandidujúci za Stranu rómskej koalície získal 274 hlasov a vo voľbách zvíťazil. Sťažovateľ pred ústavným súdom namieta, že voľby na funkciu starostu v obci Žehňa vyhral kandidát, ktorý nespĺňa podmienky pre výkon pasívneho volebného práva podľa § 6 zákona o voľbách, keď mal byť právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin, pričom jeho odsúdenie nebolo zahladené. Na podporu svojho tvrdenia sťažovateľ priložil viaceré anonymizované rozhodnutia Okresného súdu Prešov v trestných veciach.</p> <p>Odporca tvrdil, že sťažovateľ mal namietať ním tvrdené skutočnosti už pri zaregistrovaní jeho kandidátnej listiny a tým nevyužil podľa jeho názoru všetky jemu dostupné právne prostriedky. Okrem toho namieta retroaktivitu zákona o voľbách a odvolával sa na zásadu in dubio pro reo.</p>
z odôvodnenia	<p>S ohľadom na uvedené zásady ústavný súd skúmal, či skutočnosti namiatané sťažovateľom mohli vyvolať také porušenie ústavy a zákona o voľbách, ktoré bolo spôsobilé v konečnom dôsledku reálne ovplyvniť výsledok volieb starostu obce Žehňa konaných 10. novembra 2018.</p> <p>Ústavný súd po oboznámení sa s odporcom predloženým výpisom z registra trestov zo 6. decembra 2018 konštatuje, že odporca skutočne v čase konania volieb starostu obce Žehňa konaných 10. novembra 2018, resp. v čase uplynutia lehoty na podanie a doručenie kandidátnej listiny do týchto volieb (§ 176 zákona o voľbách), nespĺňal týmto zákonom ustanovenú podmienku pasívneho volebného práva [§ 6 písm. b) zákona o voľbách], pretože bol právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin a jeho odsúdenie nebolo zahladené.</p> <p>Ústavný súd konštatuje, že táto skutočnosť, teda zaregistrovanie odporcu ako kandidáta vo voľbách starostu obce Žehňa konaných 10. novembra 2018 napriek tomu, že nespĺňal podmienku pasívneho volebného práva podľa zákona o voľbách, mala jednoznačne vplyv na výsledok týchto volieb, keďže odporca sa v týchto voľbách stal zvoleným kandidátom na starostu obce.</p> <p>Uvedené porušenie zákona o voľbách s ohľadom na intenzitu jeho dopadu na samotný výsledok volieb starostu obce Žehňa konaných 10. novembra 2018 je podľa názoru ústavného súdu samo osebe dostatočné na to, aby ústavný súd vyhlásil tieto voľby za neplatné.</p> <p>Pokiaľ odporca tvrdí, že sťažovateľ mohol a mal namietať ním tvrdené skutočnosti už pri podaní (doručení) jeho (odporcovej) kandidátnej listiny, resp. pri jeho zaregistrovaní ako kandidáta, ústavný súd konštatuje, že na rozdiel od predchádzajúcej právnej úpravy podľa zákona č. 346/1990 Zb., keď takáto možnosť prichádzala do úvahy (§ 17 ods. 4 a § 22 ods. 2 označeného zákona; k tomuto pozri napr. PL. ÚS 5/99, PL. ÚS 8/2012), súčasná právna úprava podľa zákona o voľbách takýto postup, teda napadnutie zaregistrovania iného kandidáta, neumožňuje.</p> <p>Podľa § 177 ods. 4 zákona o voľbách proti rozhodnutiu miestnej volebnej komisie o nezaregistrovaní kandidáta môže dotknutá kandidujúca politická strana alebo koalícia a dotknutý nezávislý kandidát podať návrh na vydanie rozhodnutia o zaregistrovaní kandidáta na správny súd. Návrh možno podať do troch dní odo dňa prevzatia rozhodnutia miestnej volebnej komisie.</p> <p>Podľa § 303 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov žalobca sa môže žalobou domáhať vydania rozhodnutia o zaregistrovaní kandidáta, ak miestna volebná komisia alebo mestská volebná komisia rozhodla o nezaregistrovaní kandidáta pre voľby do orgánov samosprávy obcí, miest a mestských častí podľa osobitného predpisu.</p>

Sťažovateľ vzhľadom na uvedené mohol svoju námietku spočívajúcu v nespĺnení podmienok pasívneho volebného práva iného kandidáta (odporcu) uplatniť až v konaní pred ústavným súdom, v rámci ktorého napáda neústavnosť a nezákonnosť volieb podľa čl. 129 ods. 2 ústavy, a to po ich konaní.

Podľa názoru ústavného súdu uvedená skutočnosť odhaľuje systémový problém (pozri tiež PL. ÚS 42/2018, PL. ÚS 1/2019, kde sťažovatelia taktiež namietajú nespĺnenie podmienky pasívneho volebného práva protikandidátom) spočívajúci v tom, že príslušná volebná komisia môže iba formálne preskúmať podanú kandidátnu listinu a jej prílohy, avšak nemá možnosť overiť si pravdivosť vyhlásenia kandidáta o tom, že nemá prekážky práva byť volený [v okolnostiach tejto veci pozri § 176 ods. 4 písm. a) zákona o voľbách], a to ani v prípade pochybností o pravdivosti tohto vyhlásenia už pri jeho predložení. Po následnom zaregistrovaní kandidáta, ktorý nespĺňa podmienky pasívneho volebného práva, nie je možné takéto rozhodnutie volebnej komisie o zaregistrovaní tohto kandidáta v zmysle novej právnej úpravy (zákon o voľbách) napadnúť na súde, prípadne na inom orgáne. Protikandidátom sa tak otvára priestor na spochybnenie procesu registrácie takéhoto kandidáta, resp. splnenia podmienok pasívneho volebného práva takýmto kandidátom, až v konaní pred ústavným súdom podľa čl. 129 ods. 2 ústavy, teda až po samotnom konaní volieb.

Ústavný súd konštatuje, že riešenie opísaného systémového problému je v kompetencii zákonodarcu, nie ústavného súdu. Na tomto mieste je však potrebné zdôrazniť, že súčasný stav nie je s ohľadom na štandardy demokratického a právneho štátu žiaduci a ani akceptovateľný. Keďže do úvahy prichádza viacero možností riešenia tohto problému (či už na úrovni volebnej komisie, alebo v rámci možného súdneho prieskumu zaregistrovania kandidáta), ústavný súd nepovažuje za potrebné upriamovať pozornosť zákonodarcu na jedno konkrétne riešenie.

Pokiaľ odporca tvrdí, že „ak ide o odsúdeného, súdy sa prikláňajú k miernejšiemu zákonu“, ústavný súd iba v stručnosti konštatuje, že odporca nie je účastníkom trestného konania, ktorého predmetom by bolo rozhodovanie o jeho vine, resp. treste (k tomuto pozri čl. 50 ods. 6 ústavy, § 2 ods. 2 Trestného zákona), ale konania vedeného pred ústavným súdom podľa čl. 129 ods. 2 ústavy, ktorého predmetom je preskúmanie ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy.

Na právnych záveroch ústavného súdu v tejto veci nemôže nič zmeniť ani argumentácia odporcu spočívajúca v tom, že na zahľadanie odsúdenia nie je právny nárok a že po nadobudnutí účinnosti zákona o voľbách odporca nemá nový záznam v registri trestov.

Ústavný súd Slovenskej republiky rozhodol:

Voľby starostu obce Žehňa konané 10. novembra 2018 vyhlasuje za neplatné.

Odlišné stanovisko sudcu Milana Ľalíka

V zmysle § 32 ods. 1 zákona o ústavnom súde podávam proti uzneseniu pléna ústavného súdu odlišné stanovisko, pretože podľa môjho názoru v konaní o neústavnosť a neplatnosť volieb podľa čl. 129 ods. 2 ústavy v spojení s § 63 zákona o ústavnom súde nemožno spochybňovať registráciu kandidáta na starostu obce.

Túto registráciu bolo možné spochybňovať len v čase registrácie miestnou volebnou komisiou, v ktorom mali dotknuté osoby – teda aj sťažovateľ – namietat' zákonnú prekážku kandidujúcej osoby; túto možnosť sťažovateľ

	<p>nevyužil.</p> <p>Aj keď je súdna ochrana v rámci všeobecného súdu primárne zameraná len na prípady rozhodnutia miestnej volebnej komisie o odmietnutí prihlášky na registráciu (teda o nezaregistrovaní kandidáta pre voľby), nie je vylúčená ani ochrana iných dotknutých osôb pri ústavne konformnom výklade § 303 Civilného sporového poriadku; ide však o samostatné konanie, ktoré sa nesmie presúvať do ďalšieho konania pred ústavným súdom podľa čl. 129 ods. 2 ústavy.</p> <p>Preto ak kandidát bol zaregistrovaný, potom bolo už len na slobodnej úvahe voličov, či ho (rovnako ako sťažovateľa) aj pri namietanej prekážke zvolia alebo nezvolia. Táto koncepcia zodpovedá aj teoretickej konštrukcii pasívneho volebného práva, ktoré je založené na individuálnom prístupe, a ktorej cieľom je umožniť slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti v zmysle čl. 31 ústavy.</p> <p>Preto konštatujem, že väčšinové rozhodnutie nie je v súlade s čl. 2 ods. 2, čl. 31 a čl. 129 ods. 2 ústavy, keď zjavne účelovým spôsobom zasiahlo proces registračného konania, ktoré aj po rozhodnutí ústavného súdu zostane nedotknuté. Cesta spochybnenia registračného konania viedla len cez súdne konanie podľa § 303 Civilného sporového poriadku a prípadne konanie o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy.</p> <p>Ak sťažovateľ sice napadol výsledok volieb (účelovo, lebo prehral), ale argumentoval len nezákonnou registráciou ich víťaza, a nie spochybnením samotnej voľby starostu, neboli vôbec dotknuté jeho politické práva podľa čl. 30 ods. 4 ústavy, takže pre nedostatok aktívnej legitímácie mala byť jeho sťažnosť podľa § 63 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde zamietnutá.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEF a iných súdov	Ústavný súd Slovenskej republiky: PL. ÚS 42/2018, PL. ÚS 1/2019, PL. ÚS 5/99, PL. ÚS 8/2012
súvisiace právne predpisy	zákon Slovenskej národnej rady č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov zákon č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov
klúčové slová	trest-zahľadenie voľby-voľby do orgánov obcí a miest obec-starosta voľby-kandidátna listina

spisová značka	PL. ÚS 1/2019
populárny názov	pasívne volebné právo
sudca spravodajca	Milan Ľalík
druh konania	konanie vo volebných veciach - do orgánov miestnej samosprávy
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	23.01.2019
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	zákon č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov
analytická právna veta	Zaregistrovanie kandidáta na poslanca vo voľbách do obecného zastupiteľstva napriek tomu, že nespĺňal zákonné podmienky pasívneho volebného práva, pretože bol právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin a jeho odsúdenie v tom čase ešte nebolo zahladené, je samo osebe dostatočné na to, aby ústavný súd vyhlásil takéto voľby za neplatné.

<p>skutkový stav a základné fakty</p>	<p>Sťažovateľka namieta neústavnosť a nezákonnosť napádaných volieb, ako aj ich výsledok v rozsahu voľby poslancov Obecného zastupiteľstva obce Lipovec, konkrétne namieta zvolenie za poslanca obecného zastupiteľstva J.S. (ďalej len „odporca v 1. rade“), nominanta politickej strany SMK (ďalej len „odporca v 2. rade“), ktorý podľa sťažovateľky bol miestnou volebnou komisiou zaregistrovaný ako kandidát na poslanca obecného zastupiteľstva aj napriek skutočnosti, že nespĺňa jeden zo základných zákonných predpokladov pasívneho volebného práva, t. j. práva byť volený do orgánov územnej samosprávy podľa § 6 písm. b) zákona č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „volebný zákon“), podľa ktorého jednou z prekážok byť volený je, ak bol kandidát právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin a odsúdenie nebolo zahladené.</p> <p>Podľa sťažovateľky sa táto nezákonnosť v postupe miestnej volebnej komisie, ktorá takto iba na podklade čestného vyhlásenia kandidáta zaregistrovala ako kandidáta pre voľbu do orgánu územnej samosprávy, nielen odporcu v 1. rade, ale aj ďalšieho nominanta odporcu v 2. rade, a to Š.S., prejavila aj vo výsledku týchto napádaných volieb, keďže odporca v 1. rade bol ako poslanec do Obecného zastupiteľstva obce Lipovec aj zvolený.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Ústavný súd už vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach rozlišoval prípravnú fázu volieb (schvaľovanie kandidátnej listiny príslušnou volebnou komisiou, registrácia kandidáta) a fázu samotného priebehu volieb, keď sa tvorí výsledok volieb (v čase od otvorenia volebných miestností do vyhlásenia výsledkov volieb, kam patrí hlasovanie voličov a spočítavanie hlasov). Konkrétne v rozhodnutí sp. zn. PL. ÚS 50/99 ústavný súd uviedol, že „Porušenie ústavnosti a zákonnosti v prípravnej fáze volieb môže mať za následok iba vyhlásenie volieb za neplatné [§ 63 ods. 1 písm. a) zákona o ústavnom súde]. Naproti tomu vo fáze samotného priebehu volieb porušenie ústavnosti a zákonnosti môže mať za následok iba vyhlásenie volieb za neplatné, ako aj zrušenie výsledku volieb podľa § 63 ods. 1 písm. b) zákona o ústavnom súde. V prípade, keď boli zistené také závažné ústavné, resp. zákonné nedostatky, ktoré nemožno kvantifikovať z hľadiska správnosti výsledku, prichádza do úvahy záver o neplatnosti volieb. Naproti tomu základným predpokladom na zrušenie výsledku volieb je podľa názoru ústavného súdu preukázanie takých porušení zákona, ktoré odôvodňujú záver o inom výsledku volieb, ako bol vyhlásený. Preukázaný nedostatok musí byť kvantifikovateľný (napr. výsledky dokazovania nasvedčujú tomu, že zvolený bol iný kandidát, než ktorý bol vyhlásený za zvoleného; bol zistený iný počet platných hlasov než volebnou komisiou a pod.).“</p> <p>V danom prípade malo dôjsť k neústavnosti a nezákonnosti už v rámci prípravnej fázy volebného procesu, a to pri registrowaní kandidáta do orgánu samosprávy obce, konkrétne do Obecného zastupiteľstva obce Lipovec, vykonávanom volebným zákonom splnomocneným nezávislým volebným orgánom miestnou volebnou komisiou, ktorá mala kandidáta na poslanca (odporcu v 1. rade) zaregistrovať aj napriek danosti (existencii) prekážky jeho zvoliteľnosti podľa § 6 písm. b) volebného zákona (prekážka pasívneho volebného práva, pozn.).</p> <p>Prekážky volebného práva možno definovať ako ústavou či volebnými zákonmi ustanovené podmienky výkonu volebného práva, ktorých nenaplnenie neumožňuje fyzickým osobám, ktorým inak volebné právo patrí, jeho reálny výkon, a to až dovtedy, kým táto prekážka trvá (Orosz, L. a kol. Volebné právo. Košice : UPJŠ, 2015. s. 45).</p> <p>Cieľom právnej úpravy, ktorá pre všetky druhy volieb zaviedla prekážku výkonu pasívneho volebného práva z dôvodu právoplatného odsúdenia za úmyselný trestný čin, ktoré ešte nebolo zahladené [§ 6 písm. b) volebného zákona], bolo zabezpečiť verejný záujem na tom, aby sa o volené funkcie uchádzali iba osoby,</p>

ktorých bezúhonnosť je nespochybniteľná. Vylučujúcou podmienkou v danom prípade je iba zahľadanie odsúdenia, ktorého právnym dôsledkom je zákonná fikcia neodsúdenia.

Vykonaným dokazovaním ústavný súd zistil, že odporca v 1. rade v čase konania napádaných volieb konaných 10. novembra 2018, resp. v štádiu ich prípravného procesu registrácie kandidátnych listín, nespĺňal volebným zákonom ustanovené podmienky pasívneho volebného práva, pretože bol právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin a jeho odsúdenie v tom čase ešte nebolo zahladené [§ 6 písm. b) volebného zákona]. Pričom podľa ústavného súdu táto skutočnosť, t. j. zaregistrovanie kandidáta (odporcu v 1. rade) na poslanca vo voľbách do obecného zastupiteľstva vo voľbách konaných 10. novembra 2018 napriek tomu, že nespĺňal zákonné podmienky pasívneho volebného práva, mala jednoznačný vplyv na výsledok týchto volieb, keďže odporca v 1. rade sa aj stal jedným z troch poslancov obecného zastupiteľstva, pričom rozloženie hlasov voličov odovzdaných tomuto kandidátovi mohlo v konečnom dôsledku ovplyvniť iný ako vyhlásený výsledok napádaných volieb.

Rozhodnutie voličov ako suveréna môže teda ústavný súd zmeniť len vo výnimočných prípadoch, keď vady volebného procesu spôsobili alebo mohli preukázateľne spôsobiť, že (by) voliči rozhodli inak a bol (by) zvolený iný kandidát. Ústavný súd judikoval (PL. ÚS 6/06, PL. ÚS 18/07, PL. ÚS 26/2011), že existuje verejný záujem na dodržiavaní právnej úpravy celého volebného procesu, lebo len tak sa možno priblížiť ideálu slobodnej súťaže politických síl v demokratickej spoločnosti, ktorý zahŕňa aj súťaž podľa platných pravidiel. Občan má právo, aby sa kandidáti uchádzali o jeho hlas podľa zákonných pravidiel.

Uvedené porušenie volebného zákona, ku ktorému došlo v prípravnej fáze napádaných volieb, s ohľadom na intenzitu jeho dopadu na samotný výsledok volieb poslancov Obecného zastupiteľstva obce Lipovec konaných 10. novembra 2018 je v zmysle judikatúry ústavného súdu samo osebe dostatočné na to, aby ústavný súd vyhlásil tieto voľby za neplatné, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia, toľž, ak v súčasnosti účinná volebná legislatíva a ani správna legislatíva nepozná postup, kedy by bolo možné napadnúť rozhodnutie miestnej volebnej komisie o zaregistrovaní kandidáta.

Podľa § 177 ods. 4 volebného zákona proti rozhodnutiu miestnej volebnej komisie o nezaregistrovaní kandidáta môže dotknutá kandidujúca politická strana alebo koalícia a dotknutý nezávislý kandidát podať návrh na vydanie rozhodnutia o zaregistrovaní kandidáta na správny súd. Návrh možno podať do troch dní odo dňa prevzatia rozhodnutia miestnej volebnej komisie.

Podľa § 303 ods. 1 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov žalobca sa môže žalobou domáhať vydania rozhodnutia o zaregistrovaní kandidáta, ak miestna volebná komisia alebo mestská volebná komisia rozhodla o nezaregistrovaní kandidáta pre voľby do orgánov samosprávy obcí, miest a mestských častí podľa osobitného predpisu.

Vzhľadom na citovanú legislatívu je zrejmé, že sťažovateľka mohla svoju námietku spočívajúcu v nesplnení podmienok pasívneho volebného práva kandidáta (odporcu v 1. rade) uplatniť až v konaní pred ústavným súdom vo veci neústavnosti a nezákonnosti volieb podľa čl. 129 ods. 2 ústavy.

Podľa ústavného súdu uvedená skutočnosť odhaľuje systémový problém (pozri tiež PL. ÚS 42/2018, PL. ÚS 54/2018, kde sťažovatelia taktiež namietajú nesplnenie podmienky pasívneho volebného práva protikandidátom) spočívajúci v tom, že príslušná volebná komisia môže iba formálne preskúmať podanú kandidátnu listinu a jej prílohy, avšak nemá možnosť overiť si pravdivosť čestného vyhlásenia kandidáta o tom, že nemá prekážky práva byť volený, a to ani v prípade pochybností o pravdivosti tohto vyhlásenia už pri jeho predložení,

	<p>pretože zákon kandidátovi neukladá povinnosť na preukázanie svojich tvrdení predložiť napr. výpis z registra trestov. Okrem toho následne po zaregistrovaní kandidáta, ktorý nespĺňa podmienky pasívneho volebného práva, nie je možné takéto rozhodnutie volebnej komisie o zaregistrovaní tohto kandidáta v zmysle účinnej právnej úpravy napadnúť na súde, prípadne na inom orgáne. Protikandidátom sa tak otvára priestor na sponchybnie proces registrácie takéhoto kandidáta, resp. splnenia podmienok pasívneho volebného práva takýmto kandidátom, až v konaní pred ústavným súdom podľa čl. 129 ods. 2 ústavy, teda až po samotnom konaní volieb.</p> <p>Ústavný súd konštatuje, že riešenie opísaného systémového problému je v kompetencii zákonodarcu, nie ústavného súdu. Na tomto mieste je však potrebné zdôrazniť, že súčasný stav nie je s ohľadom na štandardy demokratického a právneho štátu žiaduci a ani akceptovateľný. Keďže do úvahy prichádza viacero možností riešenia tohto problému (či už na úrovni volebnej komisie, alebo v rámci možného súdneho prieskumu zaregistrovania kandidáta), ústavný súd nepovažuje za potrebné upriamovať pozornosť zákonodarcu na jedno konkrétne riešenie.</p> <p>Ústavný súd vzhľadom na uvedené uplatnil svoju právomoc vyplývajúcu z § 63 ods. 1 písm. a) zákona o ústavnom súde a vyhlásil voľby poslancov Obecného zastupiteľstva obce Lipovec konané za neplatné.</p> <p><u>Ústavný súd rozhodol:</u></p> <p>Voľby poslancov obecného zastupiteľstva obce Lipovec, okres Rimavská Sobota, konané 10. novembra 2018 vyhlasuje za neplatné.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESLP a iných súdov	PL. ÚS 50/99 PL. ÚS 42/2018, PL. ÚS 54/2018
súvisiace právne predpisy	zákon č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov
klúčové slová	voľby-slobodná súťaž politických síl voľby-kandidátna listina voľby-voľby do orgánov obcí a miest voľby-volebné súdnictvo

Spracovalo Analytické oddelenie Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky

Upozornenie :

Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „prehľad“) je neoficiálnym dokumentom, ktorý slúži výlučne na informovanie o rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Prehľad zostavuje Analytické oddelenie Odboru súdnych poradcov a súdnej agendy Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky z rozhodnutí ústavného súdu, písomne vyhotovených a odoslaných účastníkom konania v danom období. Prehľad nezaväzuje ústavný súd a nenahrádza jednotlivé rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých bol zostavený.